

Miljøvernminister: Bård Vegar Solhjell

Ref.nr.:

Saksnr:

Dato:

23.08.2013

VERNEPLAN FOR FÆRDER NASJONALPARK I NØTTERØY OG TJØME KOMMUNER, VESTFOLD FYLKE

1. FORSLAG

Miljøverndepartementet tilrår med dette forslag om opprettelse av Færder nasjonalpark i Vestfold fylke. Forslaget omfatter:

Færder nasjonalpark: ca. 340 km² i Nøtterøy og Tjøme kommuner, Vestfold fylke. Forslaget omfatter ca. 325 km² sjøareal og 15 km² landareal.

Av dette forslaget utgjør eksisterende vern til sammen ca 112,5 km² hvorav ca 98 km² er sjøareal. Vernearealet vil dermed økes med ca 227 km², hovedsakelig i sjø.

Av landarealene eies ca. 1.2 km² av staten, 6.4 km² av andre offentlige instanser og organ, blant annet Oslofjordens Friluftsråd og 7.4 km² av private.

I den foreslåtte nasjonalparken inngår 3 mindre soner; A (ca. 4,7 km²), B (ca. 3,0 km²) og C (ca. 0.73 km²) med spesielle verneverdier, jf kapittel 7.4.

1.1 Hjemmelsgrunnlag

Området foreslås vernet som nasjonalpark i medhold av naturmangfoldloven § 34, jf. § 35 og § 62. Vilkåret for å kunne opprette nasjonalparker etter naturmangfoldloven § 35 er at arealet omfatter større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap, og som er uten tyngre naturinngrep.

Etter naturmangfoldloven § 7 skal prinsippene i §§ 8-12 legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet som berører naturmangfold, og det skal framgå av vedtaket hvordan disse prinsippene er vurdert og vektlagt i saken. Forvaltningsmålene i §§ 4 og 5 trekkes også inn i skjønnsutøvelsen. De nevnte bestemmelser i naturmangfoldloven skal således inngå som en integrert del av saksforberedelsen og i den konkrete skjønsmessige avveining i saken.

Den foreslåtte nasjonalparken utgjør et stort naturområde, et historisk kulturlandskap og et viktig friluftsområde. Området består av skjærgårdslandskap, geologiske forekomster, naturtyper og økosystemer på land og i sjø, med et stort arts mangfold og mange kulturminner. Området er av nasjonal betydning for kystnært friluftsliv.

Nasjonalparken skal bidra til å oppfylle målene i § 33 i naturmangfoldloven, blant annet om å bidra til bevaring av:

- a) variasjonsbredden av naturtyper og landskap
- b) arter og genetisk mangfold
- d) større intakte økosystemer, også slik at de kan være tilgjengelige for enkelt friluftsliv
- f) natur preget av menneskers bruk gjennom tidene (kulturlandskap) eller som også har kulturhistoriske verdier, og tilrettelegging for bruk som bidrar til å opprettholde naturverdiene
- g) økologiske og landskapsmessige sammenhenger nasjonalt og internasjonalt
- h) h) referanseområder for å følge utviklingen i naturen

Vern av det foreslåtte området bidrar til å oppfylle nasjonale mål og internasjonale forpliktelser i:

- St. meld. nr. 26 (2006-2007) Regjeringens miljøpolitikk og rikets miljøtilstand
- St. meld. nr. 58 (1996-97) Miljøpolitikk for en bærekraftig utvikling
- Prop. 1 S (2012-2013) for Miljøverndepartementet
- Konvensjonen om biologisk mangfold (CBD)

jf. naturmangfoldloven § 46.

Vernet skal bidra til å oppfylle nasjonale mål som ”1.6 Eit representativt utval av norsk natur skal vernast for komande generasjonar innanfor naturmangfoldlova sitt verkeområde”

Vernet bidrar til å nå målene i konvensjon om biologisk mangfold artikkel 8 bokstav a om et sammenhengende verneområdenettverk ved at Færder nasjonalpark ligger nær Ytre Hvaler nasjonalpark som igjen grenser inn mot Kosterhavet nasjonalpark i Sverige,

1.2 Vurdering i forhold til naturmangfoldloven kapittel II

Etter § 8 i naturmangfoldloven (nml), skal offentlige beslutninger som berører naturmangfoldet, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap om arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger. Beslutninger skal også bygge på erfaringsbasert kunnskap.

1.2.1 Hvor kunnskapen er hentet fra (nml. § 8)

Kunnskapsgrunnlaget om naturmangfoldet i verneplan for Færder er framskaffet gjennom en rekke registreringer og kartlegginger fra 1975 og fram til i dag. For en oversikt vises det til

Verneplan for Færder nasjonalpark, Høring, desember 2012, utarbeidet av Fylkesmannen i Vestfold. Videre vises det til de enkelte kartlegginger og rapporter, herunder bl.a; *Vern av viktige naturområder rundt Oslofjorden og Telemarkskysten*, Verneplanutvalget for Oslofjorden, utredning for DN 1999-8, *Bruker- og verneinteresser i skjærgårdsområdet øst for Nøtterøy-Tjøme, Vestfold fylke*, oppdragsrapport for Fylkesmannen i Vestfold 1995 og *utredning av marine naturkvaliteter i og omkring Ormø-Færder landskapsvernområde*, NIVA-rapport 6434-2012. Det vises også til; *Forvaltningsplan for Færder nasjonalpark, Arbeidsdokument for innspill, Mars 2013*, utarbeidet av Fylkesmannen i Vestfold og til *Forvaltningsplan for Ormø-Færder landskapsvernområde*, utarbeidet av Nøtterøy og Tjøme kommuner i 2012. I løpet av sommeren 2012 gjennomførte NIVA en større undersøkelse for å kartlegge det marine miljøet innenfor utredningsområdet.

1.2.2 Verneverdiene (nml. § 8)

Den foreslåtte nasjonalparken omfatter et større naturområde ved kysten i ytre Oslofjord av nasjonal verdi. Området har store verneverdier knyttet til variasjonsbredden i landskap og naturtyper, med stort geologisk og biologisk mangfold på land og sjøen. Antallet arter er høyt, og det er totalt registrert 309 rødlistearter i området. Lang tids bruk vises gjennom kulturlandskapet og det store antallet kulturminner i området.

Geologi

Nasjonalparken er vurdert til å ha nasjonal verdi som geologisk referanseområde. Den er rik på geologiske formasjoner, slik at svært mye av historien fra siste istid fram til vår tid kan studeres. De tydeligste erosjonsformene etter isbreen og smeltevannet er rundsua (hvalskrottfjell), svaberg, sigdbrudd, jettegryter og en rekke andre plastiske former i berget. I tillegg finnes flere markerte strandvoller. På rombeporfyrøyene i nord finnes rauker og brenningshuler. Sandø er særlig rik på kvartærgeologiske formelementer. Det mest særegne ved Sandøs løsmasser er likevel et flyvesandområde nordøst på øya. Dette er antagelig Vestfolds største og mest karakteristiske flyvesandforekomst.

Planter

Området har et stort mangfold av registrerte naturtyper ihht. DN-håndbok 13 "Kartlegging av naturtyper". Mange av disse krever skjøtsel for å opprettholde verneverdiene. En rekke steder danner naturtypene mosaikker med høyt naturmangfold. Blant naturtypene nevnes rike edelløvskoger, gamle barskoger, sumpskoger, hagemarker, hule eiker, naturbeitemarker, slåtteenger, tørrenger, strandenger, strandsumper, sandstrender og tangvoller. Flere tidligere naturreservater og plantefredningsområder inngår i nasjonalparken, blant annet botanisk svært verdifulle områder på Sandø, Bolærneøyene, Østre Bustein og Moutmarka. Området har et stort antall rødlistede plantearter, hvorav mange har en svært begrenset utbredelse i Norge, som for eksempel forekomster av kammarimjelle¹, gul

¹ EN – Norsk rødliste for arter 2010

hornvalmue², kjempestarr³, jordbærkløver⁴, tusengylde⁵, kransalgen hårpiggkrans⁶ og soppene navlejordstjerne⁷ og rosa rødskivesopp⁸.

Insekter

Innenfor nasjonalparken er det foreløpig registrert fire spesielt verdifulle insektlokaliteter: Sandø, Mellom Bolæren, Østre Bolæren og Moutmarka. Insektlivet på Sandø er vurdert som unikt i norsk sammenheng, og også interessant internasjonalt. Det er registrert en rekke rødlistede insektarter på øya, hvorav enkelte har sitt eneste norske funnsted der. Mellom Bolæren er en øy med meget høy entomologisk verneverdi, spesielt løv- og furuskogen innenfor den lille sandstranden lengst sørvest på øya og løvskogen ca. 200 meter vest for Grevestuen. Østre Bolæren har en spesielt rik sommerfuglfauna, som er knyttet til den rike mosaikken av naturtyper på øya. I 2006 ble det registrert 907 sommerfuglarter der, hvorav en rekke rødlistearter. Fire av artene var nye for Norge. Dette gjør øya til en av landets mest interessante lokaliteter for sommerfugler. Moutmarka er godt undersøkt og har en fauna av virvelløse dyr som regnes som unik i nasjonal sammenheng. Spesielt er det registrert mange sjeldne biller og sommerfugler der. Det antas også at dammene har en rik og særegen fauna av vannlevende tovinger. Av de mest truede insektartene i Færder nasjonalpark nevnes sommerfuglene *Coleophora hackmani*⁹, okerdvergmåler¹⁰ og prikkkrutevinge¹¹, og edderkoppene strandflatbukedderkopp¹².

Dyreliv

Pattedyrfaunaen på land omfatter elg, rådyr, hare, rødrev, grevling, mår, smånagere og insektetere (spissmus, flaggermus, piggsvin). Det er også observert streifdyr av hjort i området. I den ytre delen av skjærgården har en stamme av steinkobbe etablert seg, og nise observeres jevnlig. Fra tid til annen opptrer sannsynligvis også andre sel- og hvalarter innenfor området.

Fugler

Området er et viktig leveområde for flere arter av måkefugler, andefugler, vadere, rovfugler og spurvefugler. Enkelte av disse artene er truet eller nær truet på Norsk rødliste for arter 2010. Av rødlistearter som hekker eller har hekket i området nevnes hauksanger¹³, nattergal¹⁴, nattravn¹⁵, tornskate¹⁶, makrellterne¹⁷, fiskemåke¹⁸, hettemåke¹⁹ og teist²⁰.

² EN – Norsk rødliste for arter 2010

³ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁴ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁵ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁶ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁷ CR – Norsk rødliste for arter 2010

⁸ EN – Norsk rødliste for arter 2010

⁹ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁰ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹¹ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹² CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹³ CR – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁴ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁵ VU – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁶ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁷ VU – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁸ NT – Norsk rødliste for arter 2010

¹⁹ NT – Norsk rødliste for arter 2010

Marine naturverdier

Sjøområdene i den foreslåtte nasjonalparken har stor variasjon i livsmiljøer, og dermed også stort artsmangfold, både på grunt og dypt vann. Basert på European Nature Information System (EUNIS), som klassifiserer marine områder på bakgrunn av dybde og bølgeeksponering, inneholder området 36 av 48 teoretisk mulige habitatklasser. Området har vesentlig større saltholdighet og større variasjon i dybdeforhold, topografi og marine kystvanntyper enn den nærliggende Ytre Hvaler nasjonalpark.

De delene av sjøområdene som foreslås vernet nå, og som ikke har inngått i eksisterende landskapsvernområde, har stor variasjon med hensyn til dybde. Sjøområdet inneholder dypere sjøbunnsområder og har en annen terrengvariasjon enn de grunne områdene (større flate bløtbunnsområder og store fjellkløfter). Denne variasjonen i terrengegenskaper og forekomst av sjøbunn på ulike dyp, sammen med ulik påvirkning av bølger og strøm i disse dypere områdene, skaper leveområder (habitater) som ikke finnes i de grunne områdene. Sjøbunnen har høy diversitet både på landskapsnivå og på mer fin-skali habitatnivå. Slik diversitet er verdifull, og gir grunnlag for stor variasjon i dyrelivet i de dypere sjøområdene i tilleggsområdet. Dessuten er det klare økologiske koblinger mellom primær- og sekundærproduksjonen som foregår på grunne sjøområder med tilstrekkelig lys for fotosyntese, og dyrelivet som er knyttet til de dypere områdene utenfor. Hele området bør derfor sees på som en økologisk enhet, som bør forvaltes i sammenheng. Det vises til kapittel 6 for en nærmere vurdering av avgrensningen av nasjonalparken i sjø.

Innenfor den foreslåtte nasjonalparken er det registrert fire marine naturtyper iht. DN-håndbok 19 "Kartlegging av marint biologisk mangfold": større tareskogforekomster, bløtbunnsområder i strandsonen, ålegrasenger og andre undervannsenger, og skjellsandforekomster. I tillegg forekommer nøkkelarten flatøsters. De store gruntvannsområdene inne i skjærgården er best undersøkt. Videre undersøkelser vil høyst sannsynlig avdekke flere marine naturtyper, både i grunne og dypere områder.

Landskap og kulturminner

Store deler av området representerer et historisk landskap av stor nasjonal verdi og er utpekt til å representere Vestfold i "Utvalgte kulturlandskap i jordbruket". For å ta vare på det historiske preget, og ikke minst det ekstra høye artsmangfoldet, foregår det en ekstensiv beiting på mange øyer.

Området har en lang brukshistorie og er svært rikt på kulturminner, som for eksempel gravminner, fangstanlegg, hustufter, brygger, bygninger, sjømerker, forsvarsanlegg og skipsvrak. De fleste automatisk fredede kulturminnene i området er gravrøyser, gravfelt og sunkne skip. Fyrstasjonen Færder fyr på Tristein og det gamle fyrmiljøet på Store Færder er begge vedtaksfredete. Det samme gjelder Grevestuen på Mellom Bolæren, som er en av landets eldste jakthytter. Blant verdifulle kulturminner og kulturmiljøer som ikke er formelt fredet gjennom kulturminneloven, nevnes russerfangeleiren og husmannsplassene Nordre Jensesund og Rønningen på Mellom Bolæren, den innrissede kompassrosen i fjellet nordvest på Østre Bolæren, Fulehuk

²⁰ VU – Norsk rødliste for arter 2010

fyr og deler av gårdsbebyggelsen på Søndre Årøy. I tillegg finnes en rekke bygninger og anlegg med ukjent verneverdi.

1.2.3 Effekten av vernet (nml. § 8)

Nasjonalparken representerer små endringer for grunneiere og allmenhetens bruk av området sammenlignet med dagens situasjon. Nasjonalparken representerer heller ikke innskrenkninger i forhold til skipstrafikk og annen ferdsel på sjøen. Yrkesfiske vil fortsette som i dag og reguleres etter havressursloven.

Vernebestemmelsene åpner for at pågående aktiviteter knyttet vedlikehold av bygninger, anlegg, innretninger, gjerder for husdyr, drift og vedlikehold av jordbruksareal i sone A, høsting av vanlige planter, jakt og fangst, organisert ferdsel til fots og motorisert ferdsel på sjøen, skal kunne holde fram uhindret av vernet, jf. kap. 1.2, 7.7 og 7.8. Aktivitetene som kan fortsette uten at verneforskriften setter noen begrensninger er gjort ut fra at dagens kunnskap som tilsier at disse aktivitetene ikke vil ha nevneverdig negativ påvirkning på landskap, geologi, økosystemer, naturtypene og artene i området. Jakt kan medføre reduserte bestander og forstyrrelse på dyrelivet. Imidlertid ligger det god kunnskap til grunn for de jaktregler vi har i Norge, slik at arter ikke blir overbeskattet. I dette konkrete området vil jakt være av begrenset omfang, og forstyrrelse av viltet i en avgrenset periode i jakttiden blir ikke vurdert som en vesentlig negativ påvirkningsfaktor på dyrelivet. Erfaring med lovlig jakt, samt beite og bær- og sopplukking tilsier at slik aktivitet ikke vil ha noen særlig negativ innvirkning på verneverdiene i verneområdet. Beiting er vurdert som en aktivitet som er nødvendig flere steder for å opprettholde naturverdiene. Bålbrenning er kun tillatt enkelte steder da det er stor sannsynlig for at den vil kunne føre til negative konsekvenser for naturmangfoldet. Organisert ferdsel til fots vurderes ikke å påvirke naturmangfoldet, bortsett fra i et område, der ferdsel på land og på sjøen er forbudt i en periode av året. Teltning er vurdert som skadelig innenfor et område på Østre Bolæren, på Sandø, Østre Bustein og innenfor sone B og C og er derfor forbudt de stedene, med unntak for Lille Rauer og Hoftøya. I de øvrige områdene er teltning vurdert til ikke å føre til negative konsekvenser for verneverdiene.

Støy fra enkelte typer motorisert ferdsel og aktivitet er vurdert til å ha negative effekter på naturverdier og opplevelse og derfor forbudt. Motorisert ferdsel på innmark i forbindelse med drift av jordbruksarealer i sone A er ikke vurdert til å ha negative effekter på verneverdiene og er derfor tillatt. Det samme gjelder for slik motorisert ferdsel i utmark.

For enkelte aktiviteter vil det være nødvendig med tillatelse for eventuell bruk eller tiltak kan iverksettes. Dette er en videreføring av dagens situasjon de aller fleste stedene innenfor nasjonalparken, men for enkelte områder vil det innebære at naturmangfoldverdiene får en økt beskyttelse. Hvis det søkes om tillatelse til slike tiltak skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i saken. Aktiviteter og tiltak som er vurdert å være i strid med formålet med vernet, eller skade verneverdiene vil i utgangspunktet være forbudt. For enkelte av slike tiltak eller bruk kan det eventuelt gis dispensasjon. Også her skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i behandlingen av saken. De enkelte aktiviteter og tiltak og forholdet til verneverdiene og verneforskriften er behandlet nærmere i kapittel 7.

Selv om en stor del av landarealene er underlagt vern, enten som landskapsvern eller naturreservat i dag, vil ytterligere landareal vernes i tillegg som et større sjøområde underlegges vernebestemmelser og gjennom det får naturmangfoldverdiene en økt beskyttelse. For enkelte aktiviteter vil det være nødvendig med tillatelse før eventuell bruk eller tiltak kan iverksettes, jf. de spesifiserte dispensasjonsbestemmelsene i verneforslaget. Hvis det søkes om tillatelse til slike tiltak, skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i den konkrete saken. For en rekke aktiviteter og tiltak som omfattes av verneforskriftens forbudsbestemmelser er det ikke gitt spesifiserte dispensasjonsbestemmelser. For enkelte slike tiltak kan det eventuelt gis dispensasjon etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene. Tillatelse etter denne bestemmelsen kan bare gis dersom det ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig, eller dersom sikkerhetshensyn eller hensynet til vesentlige samfunnsinteresser gjør det nødvendig, jf. naturmangfoldloven § 48. Også her skal naturmangfoldloven kap. II vurderes og vektlegges i behandlingen av saken.

Miljøverndepartementet vurderer det slik at vernet samlet sett vil føre til en positiv utvikling for økosystemene, naturtypene og artene, jf. naturmangfoldloven §§ 4 og 5.

For en beskrivelse av andre interesser i området i dag, vises det til kap. 1.4, og for omtale av trusler mot verneverdiene vises det til kap. 1.3.

Departementet vurderer at foreliggende kunnskapsgrunnlag er tilstrekkelig når det gjelder status og utvikling for naturmangfoldet og vernets virkninger på det samme mangfoldet.

På denne bakgrunn er kravet i § 8 i naturmangfoldloven om at saken i hovedsak skal baseres på eksisterende og tilgjengelig kunnskap, oppfylt.

1.2.4 Vurdering i forhold til nml. §§ 9-12

Foreliggende kunnskapsgrunnlag vurderes å være tilstrekkelig når det gjelder status og utvikling for naturmangfoldet og vernets virkninger på det samme mangfoldet. Førvar-prinsippet i naturmangfoldloven § 9 får dermed liten betydning i denne saken.

Prinsippet i naturmangfoldloven § 10 er vurdert og tillagt stor vekt. Prinsippet innebærer at en påvirkning av landskap, geologi, økosystem, naturtyper og arter skal vurderes ut fra den samlede belastning som naturmangfoldet er eller vil bli utsatt for. Det gjelder både tidligere påvirkninger og framtidige. Størstedelen av landområdene i verneforslaget er i dag underlagt vern etter naturvernloven. Nasjonalparkvern vil ytterligere styrke beskyttelsen av naturmangfoldet, både på land og i sjø. Det vises her spesielt til temaene som er fremhevet i kap. 1.2.3.

Prinsippene i naturmangfoldloven § 11 om at kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver og § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder, får ikke nevneverdig betydning i saken om etablering av nasjonalpark. Derimot vil de være meget aktuelle i behandlingen av enkeltsaker etter verneforskriften.

1.3 Trusler mot verneverdiene

1.3.1 Klimaendringer og forurensninger

Det er antatt at dagens klimaendringer kan gi negative konsekvenser for flere av naturtypene i området, spesielt de marine. Høyere temperatur kombinert med betydelige tilførsler av næringssalter kan gi økt algevekst, redusert siktedyp og større mengder påvekststalger. Dette kan svekke blant annet tareskogene, ålegrasengene og andre viktige livsmiljøer på grunt vann. Dette kan i neste omgang svekke ressursgrunnlaget for fiskeriene, fordi gruntvannsområdene og vegetasjonen der har en avgjørende betydning for gyting og oppvekst for mange viktige fiskeslag.

Tilførselen av næringssalter er i dag for høy og representerer i seg selv en trussel mot blant annet livet i gruntvannsområdene, slik det er beskrevet over. Det er behov for å redusere tilførselen av næringssalter fra landbruket og kommunal kloakk.

Det har i løpet av kort til vært to betydelige oljeutslipp i regionen, som følge av skipsulykker. Risikoen for store skader som følge av olje og kjemikalieforurensning er derfor høyst reell i området, med den tette trafikken av ferger, olje- og kjemikalietransport og annen nyttetraffikk som passerer området.

Vern av området sikrer ikke naturmangfoldet mot klimaendringer eller mot andre utenforliggende påvirkninger, men et vern vil gjøre at området vil være mer robuste mot uheldige effekter av klimaendringer og andre eventuelle påvirkningsfaktorer.

1.3.2 Fremmede arter

Fremmede arter kan være en trussel mot naturverdier både på land og i sjøen. Mink og iberiaskogsnegl er to svartelistearter som er etablert i området. Minken er en trussel mot sjøfugl, mens effekten av iberiaskogsnegl foreløpig er usikker. Rynkerose er etablert i det meste av nasjonalparken, og sprer seg. I sjøen er det registrert flere fremmede arter, blant annet stillehavsøsters og japansk drivtang. Enkelte fremmede arter kan bekjempes, men i de fleste tilfeller vil man være henvist til å holde situasjonen under oppsikt gjennom overvåking.

1.3.3 Gjengroing

Mye av verneverdiene og arts mangfoldet i området er knyttet til den historiske kulturpåvirkningen som preger området. I etterkrigstiden har området vært under gjengroing og mange tidligere beiter har gått over til kratt og skog. De siste 10-15 årene har beitingen blitt gjenopptatt mange steder sammen med rydding av kratt og skog.

1.3.4 Ferdsel og slitasje

Strandenger, tørrenger og tilgrensende områder har den største artsrikdommen og har historisk sett vært mest utsatt for slitasje. Fram til 1980-tallet var disse områdene preget av permanente teltleire sommerstid. Etter hvert har teltingen mer eller mindre opphørt. Slitasjen i området som følge av ferdsel og camping er betydelig mindre i dag enn den var for 30-50 år siden.

1.3.5 Støy

Området brukes av svært mange, spesielt sommerstid. Støy fra fritidsbåter og andre kilder vurderes ikke som noen stor trussel mot naturverdiene i området. Slik støy kan imidlertid virke forstyrrende på friluftslivsutøvernes opplevelse av naturen.

1.3.6 Nye tekniske installasjoner, utbygging og andre inngrep

Etablering av eventuelle anlegg knyttet til energiforsyning, fiskeoppdrett, båthavner og andre installasjoner vil kunne utgjøre en trussel mot verneverdiene. Det samme gjelder for mudring og utlegging av bøyer og moringer. Flere steder er tilfeldig utlagte moringer og fortøyningsbøyer i ferd med å utvikle seg til «bøyehavner». Denne aktiviteten er nesten uten unntak knyttet til de mest produktive og sårbare gruntvannsområdene.

1.4 Brukerinteresser

1.4.1 Sjøtransport

Oslofjorden er en av landets viktigste områder for sjøtransport og av stor økonomisk betydning. Trafikken består blant annet av internasjonale fergeruter, olje-, stykkgoods- og kjemikalietransport og fiskefartøyer. Flere offentlige farleder for skipstrafikk passerer gjennom nasjonalparken, og det er en rekke registrerte ankringsplasser i området. Dagens losbordingsfelt ligger nordøst for øya Store Færder.

1.4.2 Yrkesfiske, fritidsfiske

I 2011 var det registrert seks personer på Nøtterøy og åtte personer på Tjøme med fiske som hovedyrke. Det meste av fisket foregår med fartøyer under 11 meters lengde. Mens antall yrkesfiskere har gått tilbake, har antallet fritidsfiskere økt.

1.4.3 Friluftsliv

Området er et av landets aller viktigste kystnære friluftsområder. Staten, fylkeskommunen, kommunene og Oslofjordens friluftsråd har gjennom kjøp og avtaler sikret en rekke øyer og andre områder til allment friluftsliv. Dette innebærer varig arealbruk til allmennhetens friluftsliv og gir offentlig råderett til naturvennlig tilrettelegging for friluftslivsformål, gjennom mindre ilandstigningsbrygger, små toaletter, søppeldunker, informasjonstiltak mv. Det foregår jakt på sjøfugl i området, og interessen har vært økende de senere årene i takt med at bestandene av ærfugl og storskarv har økt.

1.4.4 Hytter og andre bygninger

Området har ca. 100 hytter. Disse ligger nesten uten unntak i den indre delen av skjærgården. Videre er det enkelte anlegg knyttet til offentlig virksomhet, i første rekke sjøfart og fyrvesen. Færder fyr og Fulehuk fyr (nedlagt) er to viktige eksempler på slike anlegg. Store Færder Ornitologiske Stasjon (SFOS) har gjennom 50 år drevet ringmerking, trekkfuglovervåking og overvåking av hekkende sjøfugl med utgangspunkt i sin stasjon på Store Færder. SFOS har også oppgaver innenfor oljeberedskapen, og samarbeider med ulike forskningsinstitusjoner.

1.4.5 Turisme og annen næringsutvikling

De fleste tilreisende kommer i dag fra lokalmiljøet og Østlandsområdet, mens den internasjonale turismen er beskjedent. Det er grunn til å tro at internasjonal turisme vil øke når området får status som nasjonalpark. Nasjonalparken vil kunne bidra til økt verdiskaping i området, en viktig forutsetning er at slik virksomhet ikke er i konflikt med verneinteressene.

1.4.6 Bosetting og dyrehold

Det er bosetting på Søndre Årøy, Nordre Årøy og Bjerkøy. De siste 10-15 årene har det vært gjort en betydelig innsats for å tilbakeføre beitedyr til området, og det beites i dag på en rekke øyer. Offentlige myndigheter, grunneiere og frivillige deltar aktivt i dette arbeidet, og det gis statlige tilskudd til dyrehold og annen skjøtsel.

1.4.7 Forsvaret

Det er ingen faste operative forsvarsanlegg igjen i området. Forsvaret har imidlertid interesser knyttet til militær lufttrafikk, samvirkeøvelser med fartøyer i sjøen og øvelser knyttet til beskyttelse av vitale objekter og akser fra havet og farleder. Forsvaret har gjennom lengre tid drevet øvelser og trening innenfor den foreslåtte nasjonalparken. Øvelsene og treningen skjer i områder som forsvaret har etablert som øvelse-/skytteområde for Sjøforsvaret/Sjøheimenvernet. Området kan derfor bli berørt av bl.a. motorferdsel på land, på sjøen og i luften ved gjennomføring av militær operativ virksomhet og ved gjennomføring av øvelser.

1.4.8 Veger

Opparbeidede veger finnes kun på de større øyene i begrenset omfang. Kortere strekninger med grusveier finnes også på enkelte øyer.

1.4.9 Motorferdsel

Motorkjøretøyer brukes i beskjedent omfang i den foreslåtte nasjonalparken, og da primært på de større øyene der det er veger. Motorferdsel med båt er derimot svært utbredt. Helikopter brukes i dag i enkelte tilfeller til frakt av materialer til fritidsboliger. Det kan også være aktuelt å benytte helikopter til redningsoppdrag, overvåking av sjøfugl og inspeksjon og reparasjon av ulike tekniske installasjoner.

1.4.10 Energiforsyning

Enkelte av øyene nærmest land, samt Bolærneøyene og Fulehuk ytterst i skjærgården, har strømforsyning gjennom sjøkabler, jord- og luftledninger. Færder fyr har et dieselaggregat. For øvrig er det ikke energiproduksjonsanlegg i området.

2 SAKSBEHANDLING

2.1 Bakgrunn

Fylkesmannen i Vestfold har utredet muligheten til opprettelse av Færder nasjonalpark. De to berørte kommunene, Nøtterøy og Tjøme, har stilt seg positive til etableringen av nasjonalpark i området. Forslaget omfatter foruten en rekke mindre eksisterende naturreservater og fuglefredningsområder, også det eksisterende Ormø-Færder landskapsvernområde. Etablering av en nasjonalpark vil sikre en bedre

helhetlig forvaltning av de store naturverdiene som finnes i området enn gjennom de mange eksisterende og ikke-sammenhengende mindre verneområdene.

2.2 Saksgang

Forslaget om etablering av nasjonalpark ble forelagt kommunene Nøtterøy og Tjøme i mars-april 2012. Forutsetningen for å sette i gang prosessen var at de to kommunene selv ønsket det. De to kommunestyrene vedtok enstemmig at planprosessen burde settes i gang. Prosessen er gjennomført i samsvar med reglene i naturmangfoldloven, forvaltningsloven og utredningsinstruksen. Kunngjøring og melding om oppstart av verneplanarbeidet ble sendt ut i mai 2012. I den forbindelse ble det arrangert et eget folkemøte, med informasjon og dialog.

Det er gjennomført 4 dialogkonferanser, med grunneiere, lag og foreninger, næringslivet i regionen, yrkesfiskerne og lokale/regionale fiskerlag. I tillegg har det vært et stort antall mindre møter, telefonsamtaler, befaringer med grunneiere mv. Informasjon har dessuten gjennom hele planprosessen vært formidlet gjennom lokale og nasjonale medier.

Etter dialogfasen sommeren og høsten 2012, ble verneplanen utarbeidet og sendt på høring 17. desember 2012. Et eget høringsmøte ble arrangert i forbindelse med høringen. Alle berørte parter var invitert til dette møtet, gjennom brev, nettsider og kunngjøring i lokalavis.

Verneplanen ble sendt til ca. 420 adressater og det kom inn 56 høringsuttalelser. Fylkesmannens endelige vurdering av verneplanen i lys av innkomne høringsuttalelser, ble sendt over til Miljødirektoratet (tidligere Direktoratet for naturforvaltning) 8. april 2013.

Miljødirektoratet har hatt tett dialog med Fylkesmannen i arbeidet med verneplanprosessen både i form av møter og annen korrespondanse, samt befarings i området. Direktoratet sendte sin tilrådning til Miljøverndepartementet 22. mai 2013.

Saken er sendt på foreleggelse til departementene 24. juni 2013 og synspunktene fra de andre departementene er innarbeidet i verneforslaget.

2.3 Planstatus og andre offentlige reguleringer

2.3.1 Eksisterende vern

Innenfor den foreslåtte nasjonalparken ligger følgende eksisterende verneområder; Ormø-Færder landskapsvernområde, Fjærskjær naturreservat, Selskjærene naturreservat, Østre Klauver naturreservat, Jenseskjærene naturreservat, Kultane og Skarvesetet naturreservat, Tova naturreservat, Store Rauer naturreservat, Helleholmen naturreservat, Midre Bukkholmen naturreservat, Rønneskjærene naturreservat, Garnholmen naturreservat, Leiestein naturreservat, Melleskjærene naturreservat, Langøya naturreservat, Knappen naturreservat, Vestre Bolæren naturreservat, Østre Bolæren plantefredningsområde, Østre Bustein naturreservat, Moutmarka naturreservat, Lille Rauer naturreservat, Hoftøya naturreservat, Fuglelivsfredning Store Færder og Fuglelivsfredning Færder.

2.3.2 Kommuneplaner

Nøtterøy kommune

I kommuneplanens arealdel er den foreslåtte nasjonalparken i all hovedsak vist som LNF-områder med hensynssone, Båndlegging etter lov om naturvern.

Tjøme kommune

I kommuneplanens arealdel er den foreslåtte nasjonalparken i all hovedsak vist som LNF-områder med restriksjonsområde, Vern etter naturvernloven.

2.3.3 Reguleringsplaner

Nøtterøy kommune

I den foreslåtte nasjonalparken er det vedtatt reguleringsplaner for Hvaløy og Skjellerøykalven.

Reguleringsplanen for Hvaløy (vedtatt 25.3.1974) inneholder friområder, landbruksområder og byggeområder. Vedtak om vern etter naturmangfoldloven vil gå foran eksisterende reguleringsplan, og situasjonen for det regulerte området på Hvaløy vil dermed bli endret. De gjenstående tiltakene i reguleringsplanen for Hvaløy gjelder ombygging av en eksisterende driftsbygning til fritidsbolig, oppføring av et naust på eksisterende grunnmur, samt bygging av en brygge. Reguleringsplanen for Skjellerøykalven (vedtatt 24.10.1990) er en ren friområderegulering, og endrer ikke dagens bruk av området.

Det er også vedtatt reguleringsplan for to deler av Østre Bolæren. Disse delene foreslås holdt utenfor den foreslåtte nasjonalparken.

Tjøme kommune

I Tjøme kommune er det vedtatt reguleringsplan for Verdens Ende (27.11.1986). De deler av Verdens Ende og øyene utenfor som vil inngå i nasjonalparken, er regulert til friområde.

2.3.4 Andre planer og reguleringer

Fiskeri- og kystdepartementet etablerte i 2006 fire fredningsområder for hummer på Skagerakkysten med hjemmel i havressurslova § 16. Ett av disse ligger ved Vestre Bolæren i Nøtterøy kommune, dvs. innenfor verneforslaget.

Kommunene i området har vedtatt en lokal forskrift der fartsgrensene i nasjonalparken er satt til 5 knop inntil 100 meter fra land og i nærmere bestemte områder. I øvrige områder er fartsgrensen 30 knop.

3 VIKTIGE ENDRINGER UNDER VERNEPLANPROSESSEN

3.1 Avgrensning

Fylkesmannen anbefaler en avgrensning der gårdstunene på Søndre og Nordre Årøy og Bjerkøy er med i nasjonalparken, i motsetning til hva som ble foreslått i høringsutkastet.

Miljødirektoratet tilrår å holde de bebodde gårdstunene på Søndre og Nordre Årøy og Bjerkøy utenfor nasjonalparken. Dette alternativet ble også skissert i utkastet som har vært på høring.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering..

3.2 Forskriften

I løpet av prosessen er det gjort mindre endringer når det gjelder vinterlagring av båt, hogst av ved til eget forbruk og soneinndeling. Det er redegjort nærmere for tilpasninger i forskriften under verneplanprosessen i kap. 7.

Fylkesmannen foreslo i utgangspunktet en soneinndeling av nasjonalparken, med til sammen åtte soner. Dette for i størst mulig grad å videreføre bestemmelsene i eksisterende verneområder, som har vært en forutsetning for arbeidet med vern av Færder nasjonalpark.

Miljødirektoratet har i samråd med Fylkesmannen foreslått en forenkling av soneringen i nasjonalparken. Dette medfører at nasjonalparken nå får tre særskilt avgrensede soner (A, B og C). Dette er gjort med bakgrunn i at man ønsker å gjøre forskriften enklere å forholde seg til for brukerne av nasjonalparken, samt lette forvaltningen av verneområdet. Reduksjonen av antall soner medfører i noen enkeltstående tilfeller en viss lemping på dagens restriksjonsnivå, men direktoratet vurderer at vern som nasjonalpark vil sikre verneverdiene i disse delområdene i tilstrekkelig grad. Dette er nærmere omtalt under de enkelte punktene.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

4. OPPHEVING AV TIDLIGERE VERNEDE OMRÅDER

Verneforslaget omfatter 24 eksisterende verneområder:

Ormø-Færder landskapsvernområde på ca. 111 km² opprettet ved kongelig resolusjon 30.06.2006,

Fjærskjær naturreservat på ca. 0,14 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Selskjærene naturreservat på ca. 0,16 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Østre Klauver naturreservat på ca. 0,06 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Jenseskjærene naturreservat på ca. 0,11 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Kultane og Skarvesetet naturreservat på ca. 1,4 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978,

Tova naturreservat på ca. 0,05 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Store Rauer naturreservat på ca. 0,23 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Helleholmen naturreservat på ca. 0,36 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Midtre Bukkholmen naturreservat på ca. 0,05 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978,

Rønneskjærene naturreservat på ca. 0,2 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Garnholmen naturreservat på ca. 0,2 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Leiestein naturreservat på ca. 0,13 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Melleskjærene naturreservat på ca. 0,15 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Langøya naturreservat på ca. 0,16 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Knappen naturreservat på ca. 0,14 km² opprettet ved kongelig resolusjon 15.12.1978, Vestre Bolæren naturreservat på ca. 0,338 km² opprettet ved kongelig resolusjon 13.12.2002, Østre Bolæren plantefredningsområde på ca. 0,03 km² opprettet ved kongelig resolusjon 30.06.2006, Østre Bustein naturreservat på ca. 0,3 km² opprettet ved kongelig resolusjon 30.06.2006, Moutmarka naturreservat på ca. 0,72 km² opprettet ved kongelig resolusjon 30.06.2006,

Lille Rauer naturreservat på ca. 0,12 km² opprettet ved kongelig resolusjon 19.06.2009, Hoftøya naturreservat på ca. 0,2 km² opprettet ved kongelig resolusjon 19.06.2009, Fuglelivsfredning Store Færder opprettet ved kongelig resolusjon 24.05.1935 og Fuglelivsfredning Færder Fyr opprettet ved kongelig resolusjon 24.05.1935.

Oppheving av disse vedtakene skjer gjennom foreliggende kongelig resolusjon, jf vedlegg 1.

5. FORVALTNING, ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

Fylkesmannen anbefaler at et eget nasjonalparkstyre skal ha et samlet, kommuneovergripende forvaltningsansvar for nasjonalparken.

Miljødirektoratet viser til at nasjonalparken vil bli forvaltet etter en ny forvaltningsmodell som regjeringen vedtok i 2009.

Miljøverndepartementet viser til at det er besluttet gjennom behandlingen av Prop. 1 S (2009-2010) at dersom flertallet av berørte kommuner i nasjonalparker og andre store verneområder ønsker å ha forvaltningsansvaret for verneområdet, skal det skje gjennom et statlig oppnevnt, politisk sammensatt verneområdestyre. Hvis ikke kommunene ønsker slik myndighet, skal Fylkesmannen være forvaltningsmyndighet.

Miljøverndepartementet anbefaler å delegere forvaltningsmyndigheten for den foreslåtte nasjonalparken til et slikt nasjonalparkstyre. Styret vil bestå av en representant fra hver av de berørte kommunene i tillegg til en representant fra Vestfold fylkeskommune. Inntil nasjonalparkstyret er etablert og konstituert skal Fylkesmannen i Vestfold være forvaltningsmyndighet. Nasjonalparkstyrets sekretariatsfunksjon legges til en statlig ansatt nasjonalparkforvalter. Inntil nasjonalparkforvalter er ansatt, skal Fylkesmannen i Vestfold ivareta denne funksjonen.

Departementet viser til at det foreligger et utkast til forvaltningsplan, som vil slutføres snarest mulig etter vernevedtaket. Forvaltningsplanen skal godkjennes av Miljødirektoratet. Departementet understreker at forvaltningsplanen er avgjørende for hvordan området vil bli forvaltet innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriften. Ferdigstilling av forvaltningsplanen blir derfor en svært viktig oppgave for nasjonalparkstyret.

Det forutsettes at alle berørte parter medvirker i prosessen. Vedrørende ressurser til forvaltning av verneområdet, viser departementet til at dette skjer innenfor de til enhver tid gjeldende budsjetttrammer.

Utgifter til erstatninger og gjennomføring av erstatningsprosessen samt merking og oppsetting av skilt dekkes innenfor bevilgningen og tilsagnsfullmakten under kap. 1420 post 34. Den årlige budsjettmessige oppfølgingen av utarbeiding av forvaltningsplan og etablering av oppsyn og skjøtsel vil være avhengig av den økonomiske utviklingen og budsjettsituasjonen. Samtidig med at det fremmes kgl. res. om vern av Færder nasjonalpark, blir det fremmet en egen kgl. res. som gir Miljøverndepartementet fullmakt til å forplikte staten til å dekke de direkte utgiftene i framtidige budsjettår, jf. § 11 femte ledd i bevilgningsreglementet. Det vises for øvrig til kap. 7.8.

6. HØRING AV VERNEFORSLAGET

I tillegg til berørte grunneiere, rettighetshavere, kommuner og fylkeskommunen, har følgende hatt planen til uttalelse:

Arbeidsdepartementet, Avinor AS, Biologisk institutt, Den norske turistforening, Direktoratet for mineralforvaltning, Fiskeridirektoratet, Fakultetet for naturvitenskap og teknologi, Fiskeri- og havbruksnæringens landsforening, Forsvarsbygg, Friluftslivets fellesorganisasjon, Friluftsrådernes landsforbund, Havforskningsinstituttet, Kongelig norsk båtforbund, Kjemisk forbund, Kommunal- og regionaldepartementet, Kommunenes sentralforbund, Kystverket, Luftfartstilsynet, Natur og ungdom, NHO reiseliv, Norges bondelag, Norges dykkerforbund, Norges fiskarlag, Norges jeger- og fiskerforbund, Norges geologiske undersøkelser, Norges handikapforbund, Norges hytteforbund, Norges idrettsforbund, Norges fiskerihøgskole, Norges kystfiskarlag, Norges luftsportsforbund, Norges miljøvernforbund, Norges naturvernforbund, Norges orienteringsforbund, Norges seilforbund, Norges skogeierforbund, Norges vassdrags- og energidirektorat, Norsk biologiforening, Norsk bergindustri, Norsk bonde- og småbrukerlag, Norsk botanisk forening, Norsk industri, Norsk institutt for naturforskning, Norsk institutt for skog og landskap, Norsk surfforbund, Norsk organisasjon for terrengsykling, Norsk orkideforening, Norsk ornitologisk forening, Norsk sau og geit, Norskog, Norsk zoologisk forening, Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet, Oljedirektoratet, Riksantikvaren, SABIMA, Sjøfartsdirektoratet, Statens landbruksforvaltning, Statens kartverk, Statkraft SF, Statnett SF, Stedsnavntjenesten for Østlandet, Statsskog SF, Taretrålfiskernes forening, Universitet for miljø- og biovitenskap, Universitetet i Bergen, Universitetet i Tromsø, Universitetet i Oslo, Vegdirektoratet, WWF Norge, Horten næringsforening, Innovasjon Norge i Vestfold, Larvik næringsforening, NHO Vestfold, Nøtterøy næringsforening, Opplev Larvik, Sandefjord næringsforening, Tjøme næringsforening, Visit Horten, Visit Sandefjord, Vestfold bondelag, Vestfold bonde- og småbrukerlag, Miljøpartiet de grønne, Oslofjordens friluftsråd, Tjøme og Nøtterøy fiskerlag, Tønsbergdistriktets skogeierlag, Tjøme landbrukslag, Nøtterøy landbrukslag, Nøtterøy grunneierlag, Skjærgårdsbeitelaget, Færder Får, Preben Fossaas, Kurt Evje, Tjøme og Hvasser Røde kors, Vestfold Røde kors, Naturvernforbundet i Vestfold, Naturvernforbundet i Tønsbergdistriktet, Vestfold natur og ungdom, Forum for natur og friluftsliv i Vestfold, Norsk ornitologisk forening, Vestfold, Store Færder ornitologiske stasjon, SABIMA, Tønsberg og omegn botaniske selskap, Vestfold geologiforening, Tønsberg og omegn jeger- og fiskerforening, NJFF Vestfold, Småfiskern - Tønsberg og omegn, Nøtterøy historielag, Hvasser og Brøtsø historieforening, Tjøme historielag, Loggen kystlag, Tjøme kystlag, Fortidsminneforeningen i Vestfold, Speidergruppene på Nøtterøy og Tjøme, Tjøme speidergruppe, Tønsberg speidergruppe, Tjøme og Nøtterøy dykkerklubb, Færder dykkerklubb, Tønsberg kajakklubb, Tønsberg og Omegn turistforening, Tønsberg seilforening, Norges handikapforening, Tønsberg og omegn, Vestfold handikapklubb, Norges grunn- og selveierforbund i Vestfold, Norges hytteforbund, Tønsberg utvikling- turistkontoret, Nøtterøy næringsforum, Rådet for mennesker med nedsatt funksjonsevne- Nøtterøy, Nøtterøy eldreråd, Rådet for funksjonshemmede, Tjøme, Eldrerådet i Tjøme, Samarbeidsutvalget for velforeningene på Nøtterøy, Bergen vel, Mellom Bolærens venner, Stiftelsen Fulehuk

fyr, Flybåten AS, Småviken, Tønsberg taxibåt ANS, Foreningen Vestre Jensesund, Foreningen Ytre Oslofjord, Bolærne kystleierskole, Budal vel og båtforening, Engø småbåthavn, Glenne, Svelvik og Sandbekk vel og båtforening, Grimestad vel og båtforening, Havna båtforening, Holtane vel og båtforening, Kalveløkka båtbygge, Langvika båtforening, Vasskalven vel og båtforening, Mostranda båtforening, Sandøsund båtforening, Kråkere båtforening, Mågerø marina, Rica Havna hotell, Verdens Ende båtforening, Nøtterøy båtforening, Kalvetangen marina, Torød båtforening, Arås båtforening, Buerstad båtforening, Hella båtforening, Kjøpmannskjær båtforening, Knarberg båtforening, Teie båtforening, Tenvik båtforening, Tønsberg båtforening, Vallø båtforening, Tønsberg kommune, Stokke kommune, Sandefjord kommune, Stiftelsen Havnøy, Tønsberg politistasjon, Tjøme lensmannskontor.

I forbindelse med lokal og sentral høring mottok Fylkesmannen høringsinnspill fra 56 ulike høringsparter.

Nøtterøy kommune, Tjøme kommune, og Vestfold fylkeskommune stiller seg positive til verneforslaget.

Også Sandefjord kommune som ikke er direkte berørt av verneforslaget er positive til forslaget.

7. MERKNADER TIL VERNEFORSLAGET

7.1 Generelle merknader

Kommunene Tjøme, Nøtterøy og Sandefjord og Vestfold fylkeskommune er alle positive til vern av området som nasjonalpark. De ser nasjonalparken som et godt tiltak i en presset kystsoner, slik at natur-, kultur- og friluftverdier blir sikret i et langsiktig perspektiv og at den kan bidra til økt turisme og verdiskaping.

Fiskeridirektoratet region Sør, Riksantikvaren, fiskerlagene, friluftorganisasjonene med flere er generelt positive til opprettelsen av nasjonalparken. Mange ser nasjonalparken som et godt tiltak i en presset kystsoner, slik at natur-, kultur- og friluftverdier blir sikret i et langsiktig perspektiv. Dette gjelder også sjøområdene. Det foreslåtte nasjonalparkvernet oppfattes å kunne bidra til sikring av fiskeriressursene og fiskerinæringen, samt turisme og verdiskaping.

Sandø IS er positive til nasjonalpark.

Sameiet Burø har allerede vedtektsfestet grunnleggende prinsipper som er sammenfallende med verneplanens forslag til bevaring.

Fylkeskommunen, kommuner, næringsforeninger, NHO Vestfold, Vestfold Bondelag savner holdepunkter i verneforslaget for at nasjonalparken vil innebære økt attraktivitet for turisme, næringsliv og bosetting i regionen. Gruppen etterlyser aktiv tilrettelegging for næringsutvikling i verneplanen, hvor næringsliv og grunneiere kan finne gode utnyttelsesmuligheter. Det er ønskelig med kart som gir oversikt over slike muligheter. Verneforslaget legger stor vekt på frivillighetskulturen i nasjonalparken, men de peker på at det er like viktig å dra inn kommersielle interesser i utviklingen av reiselivet. Utførte undersøkelser om hva turister etterspør i nasjonalparker bør gjennomgås, og konklusjonene implementeres.

Fiskerlaget Sør mener det vil kunne ha stor positiv betydning for fiskeriene at det i planen legges føringer, og til dels forbud, for aktiviteter som kan ha negativ effekt på miljøet og forholdene i sjø og på bunn, herunder mudring/dumping, etablering av kunstige sandstrender, småbåthavner, oppdrettsaktiviteter og havbeite m.m.. Videre vil planen sikre at gruntvannsområder og ålegressenger bevares som gyte- og oppvekstområder for fisk og skalldyr.

Flere grunneiere støtter forslaget, men ser gjerne at muligheten for å videreføre grunneiernes tradisjonelle bruksformer og langsiktig praksis synliggjøres bedre.

Fylkesmannen har merket seg den brede tilslutning til den forelåtte nasjonalparken. Det er særlig positivt at fiskerimyndigheten og fiskerinæringen ser vernet i sjø som et bidrag til å sikre fiskeriressursene og fiskerinæringen.

Fylkesmannen har merket seg at Fiskerlaget Sør mener at forbudene i forskriftene mot inngrep på sjøbunnen kan ha positiv betydning for fiskeriene. Dette har vært en klar intensjon i verneforslaget, og er forankret i formålsbestemmelsen.

Miljødirektoratet viser til merknadene over, og mener at verneforslaget tar hensyn til videreføring av tradisjonelle bruksformer og langsiktig praksis samtidig som viktige verneverdier ivaretas. Direktoratet har også merket seg den breie lokale og regionale støtten til opprettelsen av Færder nasjonalpark.

Miljøverndepartementet viser til merknadene fra Fylkesmannen og Miljødirektoratet.

7.2 Navn på nasjonalparken

Loggen kystlag reiser spørsmålet om *Oslofjord nasjonalpark* vil være mer spiselig på langt flere språk enn *Færder nasjonalpark*, jf. æ som må omgjøres til ae i parkens nettside.

Fylkesmannen tilrår navnet «Færder nasjonalpark» som navn på nasjonalparken. Navnet har nærmest full tilslutning lokalt.

Miljødirektoratet legger til grunn oppslutningen om navnet Færder nasjonalpark, og støtter Fylkesmannens anbefaling.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratet.

7.3 Saksgang og prosess

En grunneier uttaler at uttalefristen har vært for kort.

Tjøme kommunale foreldreutvalg ber om at barn og unge blir involvert i nasjonalparkprosjektet, ikke minst ved utvikling av et nasjonalparksenter på Verdens Ende.

Riksantikvaren, Nøtterøy kommune og fiskerlagene gir uttrykk for at til tross for kort utredningsperiode har medvirkningen og prosessen vært god og ryddig.

Fylkesmannen viser til at det er lagt stor vekt på høringsprosessen og medvirkningen, bl.a. gjennom hørings- og dialogmøter. Det har også vært bred deltagelse i styrings- og prosjektgruppe.

Barn og unge blir viktige målgrupper i det videre arbeid med nasjonalparksenter, naturveiledningen og det øvrige informasjonsarbeidet. Barn og unge vil bli trukket inn i dette arbeidet.

Verneplanen har vært på høring i 2 måneder i samsvar med naturmangfoldlovens § 43.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens merknader. Direktoratet vil understreke at saksbehandlingsreglene i naturmangfoldloven er fulgt og at det har vært bred medvirkning i prosessen både fra grunneiere, rettighetshavere og andre interesserte. Det er gjennomført befaringer og holdt hørings- og dialogmøter. Det har også vært bred deltagelse i styrings- og prosjektgruppe. Forslaget har vært ute på lokal og sentral høring, og sammen med foretatte kartlegginger er ulike interesser belyst og vurdert. Verneforslaget viser at en gjennom prosessen har foretatt avveininger mellom verneverdier og brukerinteresser, og at brukerinteressene i området er tatt hensyn til.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurdering.

7.4 Valg av verneform

En grunneier stiller spørsmål ved om verneområdet oppfyller kriteriet i naturmangfoldloven § 35 om at en nasjonalpark skal være uten tyngre inngrep.

En annen grunneier mener at gjeldende vern som landskapsvernområde gir tilstrekkelig vern.

Fylkesmannen mener at området har natur-, kultur- og landskapsverdier på sjø og land som tilsier vern som nasjonalpark. Fylkesmannen peker særlig på helheten og de begrensede inngrepene i området, nær opp til store befolkningssentra. Dette gjør området unikt.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens merknader. Området oppfyller etter direktoratets syn både kravet til størrelse og kvalitet og det vises til at området har store verdier knyttet til flora og fauna, strand- og kysttyper, kystbarskog, lyngheier og det intakte kystlandskapet. Vern som nasjonalpark vil etter direktoratets syn sikre landskapet, biotoper og enkeltarter på en bedre og mer helhetlig måte enn et vern som landskapsvernområde.

Miljøverndepartementet viser til at den foreslåtte Færder nasjonalpark omfatter et større naturområde av nasjonal verdi ved kysten i ytre Oslofjord. Området har store verneverdier knyttet til variasjonsbredden i landskap og naturtyper, med stort naturmangfold på land og i sjøen. Departementet mener at naturverdiene i dette området tilfredsstiller kravene til nasjonalpark, og at nasjonalpark derfor er den rette verneformen, jf. kap. 1.1. og 1.2.

Av hensyn til spesielle naturverdier i enkelte områder foreslås det tre mindre soner, A, B og C innenfor nasjonalparken. I sone A er formålet spesielt å ta vare på naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemarker, slåtteenger, tørrenger og strandenger. I sone B er det et formål å ta vare på livsmiljøet for plante- og dyrelivet, spesielt

hensynet til sjøfuglene og deres hekkeplasser. På Lille Rauer er det i tillegg særlig viktig å bevare den truede arten gul hornvalmue og dens livsmiljø. Sone C er av særskilt vitenskapelig betydning som referanseområde. Området er egenartet i form av stor variasjon i naturtyper herunder tangvoller, strandsummer, strandenger, dammer, strandkratt og artsrike tørrenger. I tillegg er området levested for en rekke nasjonalt truede arter av bl.a. karplanter, beitemarkssopp og insekter.

7.5 Merknader til avgrensning

Store Færder ornitologiske stasjon (SFOS) mener at også bukta på østsiden av Hoftøya bør innlemmes i nasjonalparken, da dagens bruk av bukta til fortøyning øker faren for uheldig ferdsel i hekketiden på vernet del av øya.

Kjøleholmens eiere ønsker at Kjøleholmen holdes utenfor nasjonalparken. De mener at det er for tett bebyggelse på øya. En av eierne peker også på at naturtypene på Kjøleholmen er for lite kartlagt. Han viser dessuten i kart til et avgrensningsalternativ der mindre deler av øyas nordside og østside kan innlemmes i nasjonalparken, mens resten holdes utenfor.

Grunneier på Søndre Årøy stiller konkret spørsmål om hvorfor eiendommene gbnr. 61/7 og 61/8 på Søndre Årøy ikke inngår i nasjonalparken.

Enkeltpersoner gjentar sitt forslag om at eiendommen Grepan syd på Tjøme kjøpes og inngår i nasjonalparken.

En enkeltperson anbefaler endringer ved Jenseskjærene slik at det kun er det store nordre skjæret og tilliggende sjøareal 50 m ut som omfattes av nasjonalparken. Dette begrunnes med viktige friluftsinnteresser på Vestre Bolæren og at hekkebestanden på de to søndre skjærene lenge har vært liten.

Nøtterøy kommune, Riksantikvaren og Vestfold fylkeskommune ønsker at gårdstun på Søndre og Nordre Årøy innlemmes i nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy kommune og Jensesund ANS ønsker at Kalveenga på Vestre Bolæren holdes utenfor nasjonalparken. Vestfold fylkeskommune ønsker i tillegg at Kalven holdes utenom, mens Jensesund ANS ønsker at Kløfta på Kalven holdes utenom i tillegg.

Regiongeologen mener svabergområdet sørvest på Sandø bør ligge innenfor nasjonalparken.

Kystverket sørøst ber om en tydeliggjøring av avgrensningen også i forhold til overflate, vannsøyle og sjøbunn.

Fiskeridirektoratet region sør er positive til den foreslåtte Færder nasjonalpark og den foreslåtte avgrensningen, men ønsker seg bedre dokumentasjon av marine naturkvaliteter i de ytre sjøområdene.

Riksantikvaren kan ikke se at det er foretatt kulturhistoriske vurderinger som grunnlag for avgrensning av nasjonalparken, f.eks. på Bolærneøyene.

Fylkesmannen viser til at sjøområdene har stor variasjon i livsmiljøer, og dermed også stort artsmangfold, både på grunt og dypt vann. NIVAs klare faglige råd er å inkludere hele det foreslåtte sjøområdet i nasjonalparken.

De dype bløtbunnsområdene er generelt artsrike. Hvilke arter som dominerer er i stor grad avhengig av mengden av finmateriale i sedimentet, hvilken dybdeklasse området tilhører og tilgangen på organisk materiale. Samfunnene kan variere mye innenfor et avgrenset område og innenfor samme habitatklasse. Svært mange av artene ernærer seg på det organiske materialet i bunnsedimentet. Dyrene som lever i bløtbunnsområdene er næringsdyr for større dyr som reker, krabber og fisk, og danner dermed næringsgrunnlaget for fiskeriene. Dypvannssedimentene i området kan karakteriseres som verdifulle ut fra den varierte bunntopografien med mange forskjellige habitater og leveområder for dyr, og ut fra den viktige økologiske funksjonen dyrene som lever i disse områdene har.

Også på hardbunn vil variasjoner i substrattypen (fjell, stein, blokk, morenebunn) føre til variasjon i artsmangfoldet i de dype sjøområdene øst i området. Variasjoner i helningsgrad på terrenget fører også til større variasjon i artsmangfoldet. Flat bunn skaper andre miljøforhold enn slak eller bratt bunn, og gir dermed forskjellige leveforhold for marine arter. På et grovere skalanivå vil også ulike landskapselementer som kløfter og dalsøkk skape variasjon i miljøforholdene. De vil dermed kunne huse spesielle samfunn og marinbiologiske verdier. I dype hardbunnsområder er det fastsittende dyr som skaper naturtyper og samfunnsstrukturer. Typiske grupper som danner slike samfunnsstrukturer er svamper, sekkdyr, koraller, sjønelliker og påfuglmark (børstemarker). Muslinger kan også danne egne samfunn på dype hardbunnsområder. Andre vanlige arter er krepsdyr som krabber, hummer, trollhummer, osv. Også blekksprut og pigghuder (sjøliljer og spesielle sjøstjerner) forekommer på dype hardbunnsområder, i tillegg til en rekke fiskearter. Fylkesmannen vil peke på at disse habitatene, samfunnstypene og flere av artene ikke, eller i svært liten grad, vil kunne forekomme innenfor det eksisterende Ormø-Færder landskapsvernområde.

Det vil alltid være vanskelig å finne et eksakt naturvitenskapelig mål for hvor en ytre grense for nasjonalparken bør settes. Det må utøves et faglig skjønn for å avgjøre hvor store områder som må med for å gi nasjonalparken et tilstrekkelig mangfold og representativitet i sammensetningen av naturtyper. Fylkesmannen viser i den forbindelse til det klare faglige rådet fra NIVA, som anbefaler at mest mulig av det østlige området som er foreslått, tas med i nasjonalparken. Fylkesmannen har fått flere innspill i planprosessen om at Ytre Hvaler nasjonalpark og Færder nasjonalpark bør grense inn til hverandre. Ideelt sett burde Kosterhavet nasjonalpark i Sverige, Ytre Hvaler og Færder vært en sammenhengende nasjonalpark. Av hensyn til den praktiske forvaltningen, har Fylkesmannen, til tross for rådene, valgt å begrense nasjonalparkens avgrensning mot øst til fylkesgrensen.

Nasjonalparken vil representere en beskyttelse av ressursgrunnlaget for framtidige fiskerier. Dette forholdet er framhevet i verneplanen og kommer også tydelig fram i uttalelsene fra fiskeriorganisasjonene og Fiskeridirektoratet, som støtter den foreslåtte avgrensningen. Fylkesmannen legger stor vekt på dette. I og med at det heller ikke er knyttet vanskelige konflikter til det ytre området mot øst, anbefaler Fylkesmannen sterkt at det tas med i nasjonalparken.

Fylkesmannen peker på at den foreslåtte nasjonalparken omfatter både overflate, vannsøyle og sjøbunn. Forvaltning av fiskeressursene vil imidlertid fortsatt bli forvaltet etter havressursloven og annen fiskerilovgivning. Dette har vært en viktig forutsetning i arbeidet med verneplanen.

Fylkesmannen er enig i at det er ønskelig med enda bedre detaljkartlegging av marine naturtyper og andre naturkvaliteter, spesielt i de dypere områdene. Kunnskapsgrunnlaget er imidlertid etter Fylkesmannens oppfatning fullt tilstrekkelig til å anbefale at hele det foreslåtte sjøområdet inngår i nasjonalparken.

Nøtterøy kommune, fylkestinget og grunneier på Søndre Årøy mener alle at bebodde gårdstun må ligge innenfor nasjonalparken. Det er en sterk lokal og kulturfaglig motstand mot å stykke opp elementer som hører sammen, f.eks. slik at historiske gårdstun og slåtteenger blir «frikoplet» fra landskapet for øvrig, og blir liggende utenfor nasjonalparken.

Ut fra en faglig vurdering og innkomne høringsuttalelser, er Fylkesmannen kritisk til å splitte opp de svært små arealene som dette gjelder, i ulike verneformer og forvaltningsordninger. Med mindre naturmangfoldloven entydig utelukker en slik mulighet, vil Fylkesmannen anbefale at disse arealene får en enhetlig forvaltning innenfor nasjonalparkens grenser. Fylkesmannen vil bemerke at f.eks. fyranleggene i Færder nasjonalpark, er større bygningsmessige miljøer enn de to små gårdstunene det er snakk om.

Flere ønsker at Kalveenga på Vestre Bolæren tas ut av nasjonalparken. Området inngår ikke i gjeldende barskog- eller landskapsvernområde. Kalveenga tilhører naturtypen kulturmark, og skjøttes som slåttemark og plasseres derfor i den naturtypen. Samtidig har Kalveenga store friluftsverdier, og er sikret som offentlig friområde gjennom tilskudd fra Miljødirektoratet. Fylkesmannens tilråding er at Kalveenga tas ut av nasjonalparken. Det er lagt vekt på at naturverdiene også skal ivaretas etter annet lovverk. Når det gjelder innspillene om Kalven eller Kløfta på Kalven bør tas ut av den foreslåtte nasjonalparken, kan Fylkesmannen ikke tilråde dette. Her kan eventuelle aktiviteter skje innenfor de rammer verneforskriften setter.

Fylkesmannen har merket seg forslaget fra Regiongeologen om å innlemme viktige og spesielle svabergsområder på sørvestsiden av Sandøy i den foreslåtte nasjonalparken. En slik grenseutvidelse krever en ny prosess med grunneierne. Samtidig er det vanskelig å se at svabergsområdet vil være truet selv om området holdes utenfor. Fylkesmannen har derfor kommet til at sydvestre del av Sandøy ikke tilrådes innlemmet i den foreslåtte nasjonalparken.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at bukta på østsiden av Hoftøya innlemmes i den foreslåtte nasjonalparken. Fylkesmannen viser til at bukta er den eneste havnemulighet på øya og man valgte ikke å ta bukta inn i Hoftøya naturreservat da dette ble vernet i 2009.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at Kjøleholmen helt eller delvis tas ut av den foreslåtte nasjonalparken. Øya inngår naturfaglig og landskapsmessig som del av den foreslåtte nasjonalparken, og har ikke et bygningsmessig omfang på linje med områder på

Bjerkøy, deler av Bolærne og Sandø som er holdt utenom den foreslåtte nasjonalparken. Ulempene for grunneierne er også svært begrensede, og ikke større enn for andre tilsvarende øyer i den foreslåtte nasjonalparken.

Fylkesmannen tilrår at eiendommene gnr./bnr. 61/7 og 61/8 på Søndre Årøy inntas i nasjonalparken. Disse eiendommene er ved en feil uteglemt.

Fylkesmannen kan ikke tilrå at Grepan på Tjøme syd inntas i den foreslåtte nasjonalparken. Dette er et regulert næringsområde, og en innløsning vil kreve stor erstatning som ikke står i forhold til gevinsten.

Fylkesmannen kan ikke tilrå ytterligere kulturhistoriske vurderinger som grunnlag for avgrensning bl.a. på Bolærneøyene. Avgrensning på Østre Bolæren har tatt utgangspunkt i gjeldende reguleringsgrenser og dagens landskapsvernområde på øya.

Fylkesmannen legger vekt på at hekkebestanden ved de to søndre Jenseskjærene lenge har vært små, og at det er store friluftsjøinteressene knyttet til strand- og sjøarealene på Vestre Bolæren rett innenfor de søndre skjærene. Fylkesmannen vil derfor tilråde forslaget til endringer ved Jenseskjærene, som innebærer at de to søndre skjærene og tilhørende sjøarealer tas ut av den foreslåtte nasjonalparken.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannen i at ferdselsforbudet endres ved Jenseskjærene. Det har vært en forutsetning for arbeidet med den foreslåtte nasjonalparken at eksisterende vern (for eksempel som naturreservat) ikke skal svekkes. Direktoratet vil understreke at fravær av hekkende sjøfugl alene ikke er en tilstrekkelig grunn til å lempe på ferdselsforbudet. Dette fordi mange sjøfuglarter varierer over tid i valg av hekkested. Når direktoratet likevel tilrår en lemping av restriksjonsnivået i dette tilfellet, er dette etter en samlet vurdering av at vern som nasjonalpark vil ivareta naturverdiene på en akseptabel måte. Direktoratet tilrår imidlertid ikke at sjøarealet vest for Jenseskjærene i sør tas ut av den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet har vurdert hvorvidt den fulldyrka jorda og det bebodde gårdstunet på Søndre Årøy kan vernes som nasjonalpark. Naturmangfoldloven § 35, første ledd lyder: «*Som nasjonalpark kan vernes større naturområder som inneholder særegne eller representative økosystemer eller landskap og som er uten tyngre naturinngrep.*» Her oppstilles tre vilkår for at et område kan vernes som nasjonalpark: områdets størrelse, dets kvalitet samt at området må være uten tyngre naturinngrep. I Ot.prp. nr. 52 (2008-2009) er begrepet naturområde utdypet nærmere på s. 409, der det bl.a. heter: «*Kravet utelukker derfor ikke enhver menneskelig påvirkning, men trekker grensen mot aktiv bearbeiding av naturen, f.eks. jordbrukslandskap. At området har vært brukt til ekstensiv utmarksbruk slik som beite, jakt og fiske og vedhogst, hindrer ikke at området i det vesentlige fremstår som et naturområde. (...) Ut fra arronderingsmessige forhold vil også mindre innmarkspregede arealer kunne tenkes å inngå i en nasjonalpark, f.eks. en setervoll.*» Arealene med fulldyrket mark på Søndre Årøy er etter direktoratets vurdering ikke sammenlignbare med eksempelvis en setervoll, jf. Ot.prp. over. Det dreier seg likevel om begrensede arealer, som fremstår som nokså fragmenterte. Direktoratet vurderer det derfor lite hensiktsmessig å holde disse arealene utenfor nasjonalparken, og finner å kunne akseptere at jordbruksarealene inngår i den foreslåtte nasjonalparken. Når det gjelder at området skal være «uten tyngre naturinngrep» nevner Ot.prp. s. 410 en rekke eksempler på hva

som menes med dette. Denne listen nevner ikke bygninger med fast bosetning spesielt, men listen kan ikke betraktes som uttømmende. Også Backer, i kommentarutgaven til naturmangfoldloven s. 315, legger til grunn at bygninger med fast bosetning regnes som tynge naturinngrep. På grunnlag av dette tilrår derfor direktoratet at gårdstunene på Søndre og Nordre Årøy og Bjerkøy holdes utenfor den foreslåtte nasjonalparken.

Miljøverndepartementet slutter seg til Miljødirektoratet når det gjelder avgrensningen på Søndre Årøy, Nordre Årøy, Bjerkøy og Jenseskjærene og slutter seg for øvrig til Fylkesmannen.

7.6 Vern og bruk

Flere høringsparter har gitt støtte til tanken om at skånsom bruk kan videreføres innenfor verneområdet. Mange har gitt uttrykk for at den tradisjonelle bruken av området kan videreføres, men også at vernet kan gi grunnlag for verdiskapning bla. innenfor reiseliv.

Næringsforeningene i Tønsberg, Nøtterøy, Tjøme, Horten og Sandefjord påpeker at forvaltningens egen rolle for å understøtte verdiskapningen i den foreslåtte nasjonalparken må nedfelles sterkere i verneplanen. Det bør videre tydeliggjøres at det skal kunne drives med turistbasert virksomhet i nasjonalparken, i samspill med vern. Fysiske tilretteleggingstiltak i nasjonalparken, som turstier, kaianlegg o.l. bør ivaretas av forvaltningen, og ikke private aktører. Status som «nasjonalpark» gir helt klare forventninger hos gjester/turister. Det vises til besøksundersøkelser til nasjonalparkene i Nord-Gudbrandsdal, som peker på en rekke viktige tilretteleggingstiltak i randsoner og innenfor nasjonalparkene.

NHO slutter seg til høringsuttalelsene fra lokale næringsforeninger. Næringslivets rolle må komme bedre til syne i verneplanen, herunder næringslivets utfordringer og muligheter.

Nøtterøy kommune mener at verneforskriften innebærer en akseptabel balanse mellom verneverdier og brukerinteresser

Norsk Losforbund mener at det fortsatt må være anledning til å benytte etablerte ankringsplasser også etter etableringen av Færder nasjonalpark.

Loggen kystlag (LKL) ser det som en absolutt forutsetning å få på plass rutegående, rimelige fergetilbud i den foreslåtte nasjonalparken, dersom den skal fungere som et attraktivt rekreasjonsområde for fastboende og tilreisende uten båt. Dette krever også brygger, både nye og oppgradering av bestående.

Norges Fiskerlag (NF) og Fiskerlaget Sør mener videre det er svært viktig å opprettholde og videreutvikle et aktivt og differensiert yrkesfiske innenfor den foreslåtte nasjonalparken. Yrkesfisket har over flere år vært i tilbakegang, og handlingsplanen for kystfisk i Sør-Norge peker på viktigheten av å bygge opp og sikre robuste bestander, beskytte fiskeområder, låssettingsplasser og gyte- og oppvekstområder mot konkurrerende arealbruk, samt unngå utslipp og deponering som kan skade fiskeriinteressene.

Norges fiskarlag, servicekontoret, trekker frem at verneforslaget vil kunne bidra til å ivareta grunnlaget for kystfiskeriene på en god måte.

Fylkesmannen oppfatter at bruk som for eksempel enkelt friluftsliv, tradisjonelt fiske, jakt, beitebruk, tradisjonelt båtliv, m.m. både er ønskelig og forenlig med vernet, og har foretatt nødvendige avveininger i forhold til dette i arbeidet med verneforskriften.

Fylkesmannen ønsker at den foreslåtte nasjonalparken skal gi grunnlag for frivillighet og verdiskapning, ikke minst innen reiseliv. Dette er søkt ivaretatt gjennom en verneforskrift som åpner for en friluftsmessig tilrettelegging og organisert turvirksomhet som ikke kan skade naturmiljøet. Fylkesmannen vil ikke åpne for videre næringsmessig infrastruktur innenfor den foreslåtte nasjonalparken, og mener at dette bør skje i den foreslåtte nasjonalparkens randsoner, hvor mulighetene er gode.

Fylkesmannen viser til at etablerte ankringsområder ikke vil bli påvirket av den foreslåtte nasjonalparken.

Fylkesmannen er enig i behovet for rutegående fergetilbud i tilknytning til den foreslåtte nasjonalparken, men ser at tyngre tilrettelegging (brygger/kaier) må skje utenfor den foreslåtte nasjonalparken på egnet sted i randsonen.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens merknader.

Miljøverndepartementet viser til at den foreslåtte nasjonalparken omfatter et område med store brukerinteresser, særlig knyttet til båtliv og friluftsliv. Departementet mener en nasjonalpark i dette område vil kunne få en positiv effekt på reiseliv og turisme. Departementet mener videre det er viktig at både fiskeriinteressene og beite blir opprettholdt i det foreslåtte verneområdet. Beite er for eksempel viktig for å opprettholde bestemte deler av verneverdiene. Fiskeriaktivitet vil fortsatt bli regulert av havressursloven. Departementet vil imidlertid presisere at all bruk til enhver tid må skje innenfor rammen av naturmangfoldloven og verneforskriftene.

7.7 Merknader til forskriften

Stamhuset Jarlsberg, Kjøleholmens eiere og Sameiet Burø er skeptiske til byråkratisering og inngrepet i grunneiernes tradisjonelle bruksformer og etablerte praksis. Verneforskriften bør gjøres enklere. Kjøleholmens eiere ber om at begrepene dispensasjon og tillatelse harmoniseres. Stamhuset Jarlsberg slutter seg til målet om «videreutvikling med vekt på økt beiting og skjøtsel».

Loggen kystlag påpeker at forskrifter og regelverk i den foreslåtte nasjonalparken må virke stimulerende på frivilligheten og næringsinteressene, med enkel og kort behandlingstid ved søknader.

Havpadlerne Tønsberg ønsker at tiltak må gjennomføres som legger til rette for bærekraftig bruk av parken og begrenser ytterligere inngrep i området. Havpadlerne savner konkrete tiltak som gjør Færder nasjonalpark spesiell og fremtidsrettet, og beklager at verneplanen i for liten grad tar hensyn til disse interessene.

Grunneier på Søndre Årøy påpeker generelt til vernebestemmelsene at det er vanskelig å kommentere paragrafer hvor det henvises til forvaltningsplanen.

Forsvarsbygg ber om at det vurderes en noe utvidet omtale av forsvarets nødvendige virksomhet som del av verneplangrunnlaget, og har innspill til tekst: «*Militær virksomhet som omhandler operasjoner vil forekomme i og i tilknytning til verneplanens område. Den militære virksomheten vil kunne omfatte bruk av fartøyer i sjøområdet, fly og helikopter. Militære operasjoner vil også kunne omfatte øyene i verneplanen.*»

Riksantikvaren støtter forslaget til soneinndeling med differensierte vernebestemmelser, og mener at dette kan ivareta hensynet til tradisjonsbasert næring. Riksantikvaren viser til at det er av stor betydning at det ikke legges for store restriksjoner på landbruksnæringen.

Fylkesmannen mener at operativ militær virksomhet ikke omfatter militære øvelser, jf. felles brev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet om dette i 1997. Gjennomføring av militære øvelser må derfor forholde seg til verneforskriften, og må fremme søknad til vernemyndigheten dersom øvelsens art krever det.

Fylkesmannen har lagt stor vekt på å gjøre arbeidet med forskriften så enkel som mulig. Høringen viser at det fortsatt er ønsket om forenklinger, og Fylkesmannen tilrår å imøtekomme dette bl.a. ved at hogst av ved til eget bruk og opplag av mindre båter ikke krever søknad, jf. 7.7.2.1 og 7.7.2.2.

Flere peker på at den tradisjonelle landbruksnæringen må ivaretas i den foreslåtte nasjonalparken. Fylkesmannen viser til at landbruksvirksomheten på øyene er svært ekstensiv, og verneforskriften begrenser i liten grad denne virksomheten. I skjøtselen av nasjonalparken, bl.a. gjennom beiting og rydding, vil økonomiske fordeler tilfalle grunneierne, jf. naturmangfoldloven § 47. Når det gjelder annen næring og frivilligheten, viser dagens situasjon stor aktivitet og nyskapning. Den foreslåtte nasjonalparken vil heller styrke enn svekke rammebetingelsene for denne aktiviteten.

Fylkesmannen viser til uttalelsen fra Havpadlerne. Nasjonalparkvernet har nettopp vektlagt bærekraftig bruk av området i verneforskriften. Dette er tydeliggjort i formålsbestemmelsen.

Fylkesmannen ser at det kan være vanskelig å kommentere paragrafer hvor det henvises til forvaltningsplanen når denne ikke foreligger. Det er likevel nødvendig med enkelte henvisninger, og et arbeidsdokument til forvaltningsplan legges ut for innspill allerede i mars 2013, og kommer senere på formell høring.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens merknader. Det vises til at et utkast til forvaltningsplan har vært lagt ut for foreløpige innspill i mars 2013 med frist 15. mai. 2013. Forvaltningsplanen vil legges ut på formell høring etter et eventuelt vernevedtak av Kongen i statsråd.

Miljøverndepartementet viser til at militær operativ luftvirksomhet omfatter også trenings- og øvingsvirksomhet som er nødvendig for at Luftforsvarets enheter til enhver tid skal ha den beredskap og kompetanse som politiske myndigheter krever. Følgende definisjon av begrepet er derfor gjeldende; ”*Militær luftoperativ virksomhet omfatter all flyrelatert virksomhet som i prinsippet foregår i luftrommet, og som ikke*

krever bruk av grunn slik som bakkestyrkers operative virksomhet tradisjonelt gjør. Luftoperativ virksomhet må være beordret av operativ myndighet/FOHK.”

Departementet vil presisere at innholdet i brevet datert 7.januar 1997 fra Forsvarets overkommando Operasjonsstaben ikke settes til side. Det understrekes at den luftoperative delen ikke er vanlig øvelse, og at vanlige øvelser ikke er en del av det operative. Vanlige øvelser vil derfor være søknadspliktige etter verneforskriften § 3, pkt. 6.4 a).

Innenfor deler av den foreslåtte nasjonalparken finnes flere øvingsområder/skytefelt for Sjøforsvaret/Sjøheimevernet. Øvingsområdene er ikke i regulær bruk, men benyttes sporadisk til militære øvelser og trening. Departementet legger til grunn at øvingsområdene og den aktiviteten som skjer i områdene omtales i forvaltningsplanen. Eksisterende militær virksomhet som ikke er i strid med verneformålet skal kunne videreføres. Departementet vil presisere at trening som ledd i utdanningen av militært personell ikke er søknadspliktig etter verneforskriften. Ved behov for større og omfattende øvelser skal det omsøkes i henhold til verneforskriften § 3, pkt. 6.4 a). Departementet vil bemerke at så fremt øvelsene ikke er i strid med verneformålet vil det være grunnlag for å gi tillatelse til gjennomføring av øvelsene. Departementet legger til grunn at forsvaret i samsvar med sin miljøstrategi gjør det de kan for å redusere miljøbelastningene i området ved gjennomføring av større øvelser.

Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets vurderinger.

7.7.1 Verneformålet, § 2

Stamhuset Jarlsberg og grunneier på Søndre Årøy påpeker at det landbruksbaserte kulturlandskapet konkret bør nevnes i formålsbestemmelsen, særlig i sone A. Det er viktig å synliggjøre at et aktivt øybruk fortsatt er ønskelig.

Den norske turistforening, Friluftsrådernes landsforbund og Oslofjordens friluftsråd er svært tilfreds med at det enkle og naturvennlige friluftslivet er anerkjent som et viktig mål for etablering av nasjonalparken.

Vestfold geologiforening beklager at geologien nærmest er utelatt i forslaget.

Fylkesmannen viser til at et av formålene er å bevare et særegent kystlandskap. Videre at det for sone A er presisert at det er ønskelig at eksisterende kulturlandskap ivaretas/oppretholdes. Fylkesmannen ser ikke behovet for ytterligere presisering.

Fylkesmannen har lagt vekt på at allmennheten skal gis anledning til et naturvennlig og enkelt friluftsliv i nasjonalparken.

Fylkesmannen viser til at det geologiske mangfoldet er inntatt i formålsparagrafen og utgjør et viktig verneformål.

Miljødirektoratet tilrår at verneformålet på det punkt som omtaler målet for sone A endres, og at begrepet «kulturlandskap» erstattes. Ordlyden blir da som følger: *I sone A er det ønskelig at eksisterende naturtyper som hagemark, hule eiker, naturbeitemark, slåtteeenger, tørrenger, strandenger m.fl. ivaretas.*» Begrunnelsen for dette er i hovedsak at en i tråd med bestemmelsen i naturmangfoldloven § 34,

andre ledd, konkretiserer hvilke verdier en har særlig ønsker om skal ivaretas i denne sonen.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.7.2 Vernebestemmelser § 3

7.7.2.1 Landskapet og naturmiljøet, § 3 pkt 1

Stamhuset Jarlsberg peker på at gjenoppbygging etter brann krever dispensasjon etter pkt. 1.3 c). Stamhuset ser ikke på hvilket grunnlag slik gjenoppbygging skal kunne nektes. Det pekes ellers på at pkt. 1.2 mangler unntak for drenering av landbruksarealer. Stamhuset Jarlsberg viser videre til at pkt 1.2 i) gir rett til bøyelegging av egne båter innenfor 80m fra egen brygge. I kommentarene til dette punktet brukes 50m fra egen brygge. Stamhuset Jarlsberg mener det minimum burde være 80m, gjerne 100m slik at kommunen slipper unødvendige søknader.

To grunneiere peker på at verneforskriftens bestemmelser om forbud mot hensetting av maskiner og utstyr og forbud mot utendørs lagring av båter vil være vanskelig å etterleve der det drives landbruk. Det fremmes alternativt forslag, der lagring som er knyttet til jordbruket er tillatt.

Friluftsrådene landsforbund (FL) er opptatt av at vernebestemmelsen ikke blir for rigide med tanke på å kunne gjennomføre enkle friluftslivstiltak som oppsetting av skilt og merking av stier. FL foreslår derfor at kravet om søknad om tillatelse til «oppsetting av skilt og merking av stier» under 1.3 flyttes til 1.2 og får med tilleggsteksten «-i henhold til forvaltningsplanens § 5. FL mener at «innretninger for friluftsliv» er et litt ullent begrep. FL savner under 1.2 og 1.3 at det tydelig kommer fram hvilke bestemmelser som gjelder for vedlikehold og nyetablering av turveier, enkle brygger, toaletter, teltplasser og bålplasser. FL viser til verneforskrift for Ytre Hvaler nasjonalpark, der FL synes dette kommer tydeligere fram.

Nøtterøy kommune tilrår at bestemmelsene om riving av bygninger justeres noe. Det generelle forbudet mot riving av bygninger opprettholdes. Det foreslås at det inntas samtidig en ny unntaksbestemmelse i § 3 pkt.1.2 x) om at det generelle forbudet ikke skal være til hinder for riving av bygninger som ikke er verneverdige. Dispensasjonsadgangen i § 3 pkt. 1.3 e) får et tillegg slik at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til riving av bygninger, anlegg og innretninger som ikke omfattes av foreslått unntak i § 3 pkt. 1.2 x), og gjenoppføring av nye med samme størrelse og samme bruk.

Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy og Tjøme kommuner og flere grunneiere ber om at opplag av båter omgjøres til unntaksbestemmelse i § 3 pkt. 1.2.

Vestfold fylkeskommune og Nøtterøy kommune er enige i at et automatisk unntak for nye landfester for fiskesteng o.l. uten noen krav til behandling er lite hensiktsmessig. Dette bør behandles som dispensasjon.

Norges fiskarlag, servicekontoret, vurderer at det ikke vil være behov for flere låssettingsplasser innenfor den foreslåtte nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune og Kongelig norsk båtforbund mener at det kan gis tillatelse til etablering av nye brygger for friluftsbruk og andre tilretteleggingstiltak også på steder der det ikke er slike tiltak i dag, vurdert opp mot behov og verneverdier. Nøtterøy kommune forutsetter at det kan gis tillatelse til dette.

Vestfold fylkeskommune mener det ikke bør være krav om dispensasjon for å få tillatelse til oppføring av nødvendige driftsbygninger tilknyttet tunet.

NVE foreslår ny tekst i pkt. 1.2 og 1.3. NVEs endringsforslag vil bringe verneplanbestemmelsene i tråd med gjeldende regelverk og terminologi innenfor energisektoren. NVE viser til at det følger av energilovforskriften § 3-5 bokstav a) at konsesjonærer er pålagt en plikt til å sørge for at det gjennomføres vedlikehold og modernisering av anlegget, slik at konsesjonsgitt kapasitet og øvrig funksjonalitet opprettholdes i hele konsesjonsperioden.

Fylkesmannen ber Miljødirektoratet vurdere hva som ligger i «modernisering av eksisterende energianlegg/kraftledninger» som NVE ønsker inntatt i forskriftens § 3 pkt. 1.2 og 1.3. I utgangspunktet kan ikke Fylkesmannen tilråde dette hvis »modernisering» åpner for økte tekniske inngrep i sjø eller på land.

Fylkesmannen kan ikke tilrå at søknadskravet for oppføring av nødvendige driftsbygninger tilknyttet gårdstun oppheves. Fylkesmannen legger til grunn at gårdstunene blir en del av den foreslåtte nasjonalparken, jf. kap. 7.5, og nye byggetiltak her kan gi vesentlige konsekvenser for verneformålet.

Fylkesmannen mener at gjenoppbygging etter brann må kreve søknad etter § 3 pkt. 1.3 c) i den foreslåtte forskriften. Gjenoppbygging etter brann vil normalt være kurant, men hvordan slik gjenoppbygging skjer må vurderes av forvaltningsmyndigheten på linje med annen bygningsmessig oppføring i den foreslåtte nasjonalparken.

Ellers mener Fylkesmannen at § 3 pkt. 1.2 c) i den foreslåtte forskriften også hjemler vedlikehold av eksisterende drenering av landbruksarealer som unntak.

Fylkesmannen tilråder unntak for lagring av maskiner og utstyr i direkte tilknytning til gårdstun og driftsbygninger i aktiv drift, jf. § 3 pkt. 1.2 f) i den foreslåtte forskriften.

Fylkesmannen slutter seg til forslag til løsning fra Nøtterøy kommune vedrørende riving av bygninger, jf. § 3 pkt. 1.2 og pkt. 1.3 i den foreslåtte forskriften.

Fylkesmannen har merket seg synspunktene om at krav om søknad for opplag av båter på land er unødvendig og feil. Opplag av båter på øyene gjelder stort sett vinteropplag av småbåter i begrenset omfang. Fylkesmannen mener derfor at opplag av egne båter på egen eiendom oppad til 16 fot kan tillates uten søknad.

Fylkesmannen viser til at rett til bøyelagging av egne båter og midlertidig gjestende båter gis innenfor en avstand på 80m fra egen brygge, og ikke som opplyst i kommentarene 50m fra egen brygge, jf. § 3 pkt. 1.2 i) i den foreslåtte forskriften.

Fylkesmannen viser til at det i den foreslåtte forskriftens § 3 pkt. 1.2 g) åpnes for bruk og vedlikehold av registrerte låssettingsplasser. Norges fiskarlag mener det ikke er behov for flere låssettingsplasser, og mener pkt. 1.2 g) er tilstrekkelig. Nye låssettingsplasser er derfor ikke tatt inn i § 3 pkt. 1.3 i forskriften, og må dersom det blir aktuelt behandles etter forskriftens § 4.

Flere mener at det bør åpnes for bedre tilgang til øyene ved flere brygger og andre tilretteleggingstiltak i den foreslåtte nasjonalparken, også på steder hvor slike ikke finnes i dag. Forskriftens § 3 pkt. 1.3 f) i den foreslåtte forskriften åpner for at dette kan gjøres, og Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for å endre forskriften på dette punktet.

Fylkesmannen viser ellers til at forvaltningsplanen vil ha retningslinjer for tolkning og praktisering av vernebestemmelsene. Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for å utdype dette nærmere i forskriften.

Fylkesmannen kan ellers ikke tilrå at oppsetting av skilt og merking av stier endres til en unntaksbestemmelse. Dette er tiltak som kan ha store konsekvenser for naturmiljø og landskap, og som derfor forvaltningsmyndigheten bør ha kontroll med.

Miljødirektoratet viser til at Miljøverndepartementet tidligere har gitt disse føringene for hva som anses som vedlikehold av kraftanlegg og kraftlinjer:

«Vedlikehold omfatter blant annet utskifting av komponenter knyttet til kraftledninger (liner, isolatorer, master, traverser m.v.) i samsvar med anleggets tillatte egenskaper i forhold til konsesjon etter energiloven. Oppsetting av master med annen utforming enn eksisterende anlegg, omfattes normalt ikke av bestemmelsene på dette punkt. Ved utskifting av master eller andre komponenter, skal master og komponenter som er mest mulig lik eksisterende benyttes, med mindre overgang til andre typer master og komponenter vil redusere anleggets innvirkning på verneverdiene uten urimelige kostnader eller ulemper for anleggseieren, jf. energiforskriften § 3-4.»

Det er også gitt føringer for hva som anses som oppgradering/fornyning av kraftanlegg og kraftlinjer:

«Bestemmelsen omfatter tilfeller hvor det oppføres andre typer master, ved oppsetting av større master eller opphenging av nye liner m.v. som endrer anleggets egenskaper i forhold til hva det er gitt konsesjon til å etablere, og når endringen ikke innebærer en vesentlig fysisk endring i forhold til formålet med vernet. Eksempel på tiltak kan være endring av driftsspennning eller linetykkelse. Oppgraderinger som innebærer bruk av større eller endrede master kan også omfattes dersom det ikke kommer i konflikt med verneverdiene.»

Direktoratet legger til grunn at tiltakene må ligge innenfor rammen av gjeldende konsesjon. Dersom det ligger utenfor rammen av konsesjonen, må tiltaket betraktes som et nytt tiltak og ikke oppgradering/fornyning.

Direktoratet tilrår at det i bestemmelsen om nyetablering av kraftforsyning presiseres at dette gjelder til eksisterende fritidsboliger. Dette foreslås at det tas inn som et eget punkt i verneforskriften.

Direktoratet tilrår at punktet om at vernet ikke er til hinder for riving av bygninger som ikke er verneverdige tas ut. Dette begrunnes med at den foreslåtte nasjonalparkens formål ikke omfatter vern av bygningsmasse, og at det derfor blir unaturlig å sette verneverdige bygninger i en særstilling i forskriften. Dette innebærer at riving av bygninger er søknadspliktig jf. forskriftens § 3 pkt. 1.3 e). Direktoratet legger til grunn at kommunen etablerer rutiner som sikrer at søknader som skal behandles både etter verneforskriften og plan- og bygningsloven først forelegges forvaltningsmyndigheten for behandling. Dette er i tråd med gjeldende praksis i øvrige verneområder.

Direktoratet tilrår at det i punktet som gjelder bøyelegging av båter tas inn en henvisning til forvaltningsplanen. Forvaltningsplanen må sette rammer for hva som ligger i begrepet «midlertidig fortøyning av gjestende båter». Det legges til grunn at begrepet midlertidig i denne sammenheng er vesentlig kortere enn båtsesongen.

Det tilrås at det pkt. i 1.3 hvor det er åpnet for at det kan gis tillatelse til oppføring av nye bygninger, brygger og innretninger presiseres at dette gjelder anlegg for det allmenne friluftslivet.

§ 3 pkt. 1.3 h) er etter direktoratets mening kun ment å åpne for at det kan gis tillatelse til boring etter vann til husholdningsbruk i tilknytning til fritidsboliger.

Det gjenstår å gjennomføre deler av reguleringsplanen for Hvaløy vedtatt 25.3. 1974. Dette gjelder ombygging av en eksisterende driftsbygning til fritidsbolig, oppføring av et naust på eksisterende grunnmur, samt bygging av en brygge. I dette konkrete tilfellet mener direktoratet at det vil være akseptabelt å åpne for at det kan gis tillatelse til å slutføre disse tiltakene i reguleringsplanen.

Verneforskriften åpner allerede for at det kan gis tillatelse til ombygging og bruksendring av eksisterende bygninger jf. § 3 pkt. 1.3 a), og det anses derfor ikke som nødvendig å ta inn en særskilt bestemmelse som åpner for dette. En eventuell søknad om ombygging og bruksendring i sone C2 i reguleringsplanen kan derfor vurderes etter denne bestemmelsen. Direktoratet tilrår derfor at det tas inn et nytt punkt i § 3 pkt.1.3 p) som åpner for oppføring av ett naust på eksisterende grunnmur, samt bygging av en brygge for å muliggjøre slutføring av de nevnte tiltakene i sone C2 i reguleringsplanen

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.7.2.2 Plantelivet, § 3 pkt. 2.

En grunneier ber om mulighet for hogst begrenset til årlig tilvekst.

Statens landbruksforvaltning, Vestfold fylkeskommune, Nøtterøy og Tjøme kommuner med flere grunneiere mener at hogst av ved til egen bruk ikke bør kreve

søknad. Nøtterøy kommune presiserer at slikt unntak bør gjelde i sone A, mens det i sone B bør være søknadshjemmel for vedhogst med mulighet for flerårige tillatelser.

Nøtterøy kommune, Store Færder ornitologiske stasjon og flere grunneiere peker på behovet for lemping av bestemmelse for rydding av vegetasjon, og foreslår at forvaltningsmyndigheten etter søknad kan gi tillatelse til fjerning av busker og trær som ryddetiltak i sonene A og B utover det som er tillatt etter pkt. 2.2 d).

Fylkesmannen ser at krav om søknad om hogst til egen bruk oppfattes som tungrodd og unødvendig. Hogsten har lite omfang, og tilrådes endret til unntaksbestemmelse i sone A, slik Nøtterøy kommune har foreslått, jf. § 3 pkt. 2.2 e) i den foreslåtte forskriften.

Det tilrås videre at det etter søknad kan gis tillatelse til fjerning av busker og trær som ryddetiltak utover det som er tillatt etter § 3 pkt. 2.2 d), jf. § 3 pkt. 2.3 b) i den foreslåtte forskriften.

Fylkesmannen tilrår ikke åpning for alminnelig hogst, men viser til mulighet for skjøtselshogst i samsvar med forvaltningsplanen.

Miljødirektoratet støtter at vedhogst i sone A til eget bruk kan skje uten søknad. Direktoratet foreslår at det tas inn en presisering om at dette gjelder fritidsboliger i den foreslåtte nasjonalparken, og legger til grunn at dette også omfatter boliger som er omkranset av den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet foreslår å stryke boliger i § 3 pkt.2.2 d) og 2.3. c) da disse tilrås holdt utenfor vernet. Videre påpeker direktoratet at forvaltningsplanen må gi retningslinjer om hva slags beplantning som kan foretas og hvordan vegetasjonsrydding skal skje. Det forutsettes at det ikke vil være åpning for å foreta beplantning av ikke-stedegne arter med spredningspotensial til andre deler av den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet legger til grunn at i spesielle tilfeller hvor det er behov for å sette inn tiltak etter lov av 19. desember 2003 nr. 124 om matproduksjon og mattrygghet mv. (matloven) vil dette kunne dispenseres for etter de generelle dispensasjonsbestemmelsene i verneforskriften. En eventuell dispensasjon skal iverksettes uten opphold i henhold til de tiltak loven krever. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratets vurderinger.

7.7.2.3 Dyrelivet, § 3 pkt. 3.

Fiskeridirektoratet ber om at det i § 3 pkt 3.2 må spesifiseres at «eget bruk» kun gjelder sanking av skjell

Vestfold fylkeskommune og Nøtterøy kommune mener at lysfisket som pågår innenfor verneområdet må forbys.

Norges fiskarlag, servicekontoret (NF) mener at lysfisket er et bærekraftig fiske, og at innblandingen av andre arter i lysfisket er marginal.

Småfisker`n i Tønsberg og omegn (STO) støtter fylkestingets forslag om forbud mot lysfiske i den foreslåtte nasjonalparken.

Norges fiskarlag, servicekontoret forutsetter at bestemmelsene i § 3 pkt. 3.1 heller ikke er ment å være til hinder for yrkesfiske.

Fylkesmannen tilrår en endring av forskriftens § 3 pkt. 3.2 slik at det spesifiseres at begrensningen «til eget bruk» kun gjelder for sanking av skjell.

Fylkesmannen mener at ordet fiske i samme punkt også gjelder yrkesfiske, og ser derfor ikke nødvendigheten av noen endring her. Fylkesmannen tar ikke nærmere stilling til innspillene om forbud mot lysfiske, men anbefaler at disse formidles til fiskeri- og kystmyndighetene.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannen og tilrår at forskriftens § 3 pkt. 3.2 får følgende ordlyd: *Bestemmelsene i § 3 pkt. 3.1 er ikke til hinder for jakt, fangst og fiske i samsvar med gjeldende lovverk. Det samme gjelder sanking av skjell til eget bruk.*

Direktoratet har i § 3 pkt. 3.3 lempet noe på båndtvang for hund. På Vestre Bolæren, Østre Bustein og i Moutmarka, der det i Fylkesmannens tilrådning var foreslått båndtvang hele året, foreslås det båndtvang i perioden 1. april til 15. oktober slik som de øvrige deler av den foreslåtte nasjonalparken. I sone B foreslås det fortsatt båndtvang hele året.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.7.2.4 Kulturminner, § 3 pkt 4

Sameiet Burø ser det som et ansvar å vedlikeholde bygningsmassen og holde kulturminnene og kulturmarken i hevd innenfor området som inngår i forvaltningssone A i den foreslåtte nasjonalparken. Historien viser at sameiet gjennom flere generasjoner har evnet å ta vare på natur og kulturminner, og det forutsettes at denne historiske forvaltningen av natur, kulturmark og kulturminner kan videreføres i sameiets regi.

Riksantikvaren peker på at det i høringsdokumentet er klargjort at kulturminneloven gjelder på lik linje med naturmangfoldloven. Samtidig kan det se ut som det også gis andre signaler når det sies at «forskrift gitt med hjemmel i naturmangfoldloven vil normalt gå foran andre lover eller forskrifter hvis det er motstrid mellom bestemmelser». Riksantikvaren antar at dette neppe blir et problem i praksis. Riksantikvaren anbefaler at det gjennomføres kulturminneregistreringer som grunnlag for å lage klare vernebestemmelser samt utarbeide gode forvaltnings- og skjøtselsplaner.

Norsk maritimt museum (NMM) viser til at kunnskapen om innhold og lokalisering av kulturminner i sjø er dårlig, i forhold til sårbarhet, bevaringsgrad, verneverdi og opplevelsesverdi. Dette krever at kunnskapen om kulturminner under vann må styrkes. Det er ikke gjennomført omfattende marinarkeologiske undersøkelser, og

systematiske registreringer er heller ikke gjort. Det må forventes at en konsekvens av etableringen av Færder nasjonalpark er at det vil gi økt oppmerksomhet og status til området, noe som vil gi styrket interesse for området også blant dykkere. NMM anser det som nødvendig å gjennomføre undervannsarkeologiske registreringer i planområdet, med oppstart allerede i 2013, med vekt på forlislokaliteter som er dårlig dokumentert, og at det gjøres registreringer i et utvalg havneområder.

Fylkesmannen ser et visst behov for videre klargjøring av forholdet mellom forvaltning etter kulturminneloven og forvaltning etter naturmangfoldloven innenfor den foreslåtte nasjonalparken. Det vises i den forbindelse til det pågående arbeidet med en veileder om forvaltning av kulturminner for nasjonalparkforvalterne i regi av Riksantikvaren og Miljødirektoratet.

Fylkesmannen kan ikke tilråde og utsette verneforslaget i påvente av videre kulturminneregistreringer på land og i sjø. Beslutningsgrunnlaget hva gjelder kulturminner, er etter Fylkesmannens vurdering tilstrekkelig i forhold til det foreslåtte vernet. Fylkesmannen vil likevel tilråde at det gjennomføres videre kulturminneregistreringer som vil komme til nytte i den videre forvaltningen.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens merknader.

Miljøverndepartementet vil bemerke at det forutsettes et tett samarbeid mellom kulturminnemyndighetene og naturforvaltningsmyndighetene i forvaltningen og behandlingen av enkeltsaker knyttet til kulturminner innenfor verneområdene. Tiltak knyttet til forvaltning av kulturminner må avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdet slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet. Forskriftenes punkt om kulturminner er kun en presisering i forhold til kulturminnelovens bestemmelser som også gjelder innenfor området som nå foreslås vernet etter naturmangfoldloven. Departementet vil understreke at inngrep, istandsetting og skjøtsel knyttet til kulturminner som er fredet i medhold av kulturminneloven, bare kan skje etter særskilt tillatelse fra kulturminnemyndighetene. Som nevnt over, må også slike tiltak avklares med forvaltningsmyndigheten for verneområdet slik at det ikke oppstår konflikt med verneformålet.

7.7.2.5 *Ferdsel, § 3 pkt. 5*

Kjøleholmens eiere påpeker at telting ikke bør tillates i mer enn 2 dager uten grunneiers tillatelse.

Stiftelsen Havnøy, Småfisker'n i Tønsberg og omegn og to enkeltpersoner peker på at ferdselsforbudet i perioden 15. april til 15. juli ved Kultane og Skarvesete og Helleholmen og Kråkene vil slå uheldig ut i forhold til dagens regler i naturreservatene. I realiteten vil adkomsten inn til en svært viktig fritidsbåthavn på Østre Bolæren stenges sørfra i denne perioden.

Den norske turistforening og FRIFO ber om at naturverdiene i forbudssonene for bålbrekking og telting beskrives, og at effektene av bålbrekking og telting utredes, slik naturmangfoldloven § 8 krever. Hvis restriksjonene ikke kan begrunnes av hensyn til sårbare naturtyper og/eller arter, ber de om at det etableres kun telteforbud i aktuelle perioder av året. For at et bålforbud ikke skal virke til hinder for friluftslivet, er det

viktig med mange opparbeide og godkjente fyringsplasser. Disse må anlegges på steder der folk naturlig ferdes og oppholder seg.

Stamhuset Jarlsberg slår fast at Staten har et spesielt ansvar i en nasjonalpark som også omfatter privat eiendom. For dispensering av organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet bør forvaltningsmyndighetene tilstrebe strengere krav enn det som gjelder etter frilufsloven. Pkt. 5.5 gir en generell åpning for bålbrekking, men ikke slik at fjell og vegetasjon skades. Dette oppfattes som en tilnærmet umulighet ved rydding i det gjengrodde kulturlandskapet, ofte inne på øyene. Det anbefales å konsentrere seg om få bålplasser på anviste steder.

Regiongeologen foreslår endring av forbudsbestemmelsen om bålbrekking og grilling.

Flere høringsparter mener at frilufslovens ferdselsregler bør synliggjøres bedre i forskriften.

Fylkesmannen er enig i at ferdselsforbudet i sjø ved Kultane og Skarvesete og Helleholmen og Kråkene vil slå uheldig ut i forhold til frilufsbruken og båtferdselen. Fylkesmannen tilrår derfor at ferdselsforbudet i sjø i perioden 15. april til 15. juli knyttes til 50-metersonen fra land i det området, jf. § 3 pkt. 5.2 og 6.2. Ferdselsmulighetene blir derved sikret.

Fylkesmannen viser til at forbudene mot bålbrekking og telting er en videreføring av reglene i gjeldende verneområder (naturreservater m.v.). Det har vært en forutsetning at vernet i disse områdene ikke skal svekkes ved nasjonalparketablering. Fylkesmannen ser derfor ikke behovet for ytterligere utredninger her, og ser heller ikke behovet for endring av regler for telting og bålbrekking/grilling.

Fylkesmannen viser til at frilufslovens regler gjelder, med de unntak som er angitt i verneforskriften, bl.a. særlige regler for organisert ferdsel. Det vises ellers til at frilufsloven setter krav til grunneiers tillatelse ved telting mer enn to døgn.

Fylkesmannen er ellers enig i at frilufslovens ferdselsregler bør synliggjøres i forskriften, og tilrår å ta inn en henvisning til frilufslovens generelle ferdselsbestemmelser i forskriftens § 3 pkt. 5.1. Det er her presisert at frilufsloven gjelder der annet ikke er bestemt i forskriften.

Miljødirektoratet støtter ikke Fylkesmannens tilråding i at det i forskriften § 3 pkt. 5.1 skal tas inn en henvisning til frilufslovens bestemmelser. Dette er ikke i samsvar med det system som verneforskriftene bygger på, og det vises til at annet lovverk gjelder sammen verneforskriften og at det derfor er unaturlig at det skal henvises til frilufsloven og ikke annet lovverk som eventuelt måtte komme til anvendelse.

Direktoratet tilrår at § 3 pkt. 5.3 tredje ledd tas ut. Direktoratet mener idrettsarrangementer eller andre store arrangementer vil omfattes av bestemmelsens andre ledd.

Direktoratet tilrår videre at det i § 3, pkt. 5.5 tas inn følgende formulering:
«*Bålbrekking er kun tillatt i anlegg laget spesielt for dette, eller på løsmasser uten vegetasjon.*» Dette innebærer en viss lemping på bålforbudet i deler av den foreslåtte

nasjonalparken, og begrunnes med ønsket om en enklere forvaltning av området. I og med at anledningen til å tenne bål begrenses til anlegg laget spesielt for dette, samt på løsmasser uten vegetasjon, vurderes det at dette ikke vil ha nevneverdig negative konsekvenser for verneverdiene.

Som følge av endret sonering i den foreslåtte nasjonalparken åpnes det for at uorganisert bruk av hest på Vestre Bolæren. Direktoratet mener dette neppe vil medføre uheldige konsekvenser for verneverdiene.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.7.2.6 *Motorferdsel, § 3 pkt. 6.*

Stamhuset Jarlsberg savner et generelt unntak for motorferdsel på private hyttetun og mellom hytte og brygge. Det bør gis generell rett til bruk av gressklipper, traktortransport ved bygging, maskiner til drenering o.l. § 3 pkt. 6.4 e) anses å ha tilnærmet ingen relevans i skjærgården, og bør fjernes. Bakgrunnen for § 3 pkt. 6.4 f) er ukjent for stamhuset som grunneier, og det ønskes en redegjørelse.

Grunneier på Søndre Årøy foreslår at motorisert ferdsel i utmark tilknyttet gårdsdriften eller skjøtselstiltak skal være tillatt.

Grunneier på Hvaløy konstaterer at det har vært motorisert ferdsel på Hvaløy siden tidlig '50 tall, og det er et veinett på øya som forfaller/gror igjen om det ikke brukes. Bruk av traktor til vedhogst er en nødvendighet. Det er også gravemaskin til vedlikehold av grøfter, dreneringer, tanker osv. Ved isvintre må de kjøre på isen for å komme fram og tilbake til fastlandet. De har brukt både snøskuter og luftputebåt. Innføring av fartsbegrensing 100m fra land vil ramme dem på en særs ugunstig måte og øke reisetiden til og fra skole og jobb betraktelig.

Havpadlerne påpeker at den økende motoriseringen av skjærgården er en trussel mot det enkle og bærekraftige friluftslivet. Uvettig kjøring og store hastigheter er en trussel mot padlere, kitere, seilere, roere og andre ”myke trafikanter”.

Kongelig norsk båtforbund (KNBF) betrakter vannscootere som små fritidsfartøy og bruken er gjennomregulert. KNBF kan ikke se at vannscootere og liknende fartøy behøver egne og ytterligere regulering enn det som allerede finnes for småfartøy.

Norsk Losforbund støtter tiltak som er gjort for å begrense farten på sjøen i det aktuelle området, og mener dessuten at kontrollen må økes.

Forsvarsbygg uttaler at Forsvaret har interesser knyttet til militær lufttrafikk, samvirkeøvelser med fartøyer i sjøen og øvelser knyttet til beskyttelse av vitale objekter og akser fra havet og farleder som berører det aktuelle området. Færder nasjonalpark vil være en del av disse aksene innover mot byene i Oslofjordregionen. Med bakgrunn i unntaksbestemmelsen i § 3 pkt. 6.3 a) som gjelder militær operativ virksomhet, oppfatter forsvaret å ha forankret videreføring av sine nødvendige operasjoner i området, herunder også militær luftoperativ virksomhet.

Kystverket Sørøst kan ikke se at vernebestemmelsene er utformet slik at Kystverket vil ha nødvendig adgang til å iverksette tiltak i forbindelse med oljevern, rednings- og oppsynsvirksomhet. I høringsdokumentet er det åpnet for nødvendig motorferdsel på Lille Rauer i forbindelse med oppføring av nye anlegg for Kystverket, noe Kystverket mener kan tas ut.

Fylkesmannen er enig i at forskriftens § 3 pkt. 6.3. a) sikrer muligheten for Forsvarets militære operative virksomhet innenfor verneområdet. Fylkesmannen peker likevel på at militær operativ virksomhet ikke oppfattes å omfatte øvelser, jf. Fylkesmannens bemerkninger i kap. 7.7. Det vises ellers til felles brev fra Forsvaret og Miljøverndepartementet i 1997 som klargjør dette.

Fylkesmannen viser til at rednings- og oppsynsvirksomhet er klart angitt i forskriftens § 3 pkt. 6.3 a) Fylkesmannen tilrår at «akutt forurensning» føyes til i samme punkt samt i forskriftens § 3 pkt. 5.9.

Fylkesmannen tar eller til etterretning Kystverkets påpekning av at pkt. 6.4 bokstav f) vedrørende Lille Rauer kan utgå, og tilrår dette.

Fylkesmannen kan ikke tilrå at forbudet mot vannscooter i den foreslåtte nasjonalparken oppheves.

Fylkesmannen kan ikke tilråde at det åpnes for generelt unntak for motorferdsel på private hyttetun og mellom hytte og brygge. Det vises ellers til forskriftens § 3 pkt. 6.3 d), som åpner for motorferdsel på veier i sone A og C som er godkjent for dette i forvaltningsplanen. Ellers regnes ikke normal bruk av gressklipper som motorferdsel, og rammes ikke av forbudet.

Bakgrunnen for § 3 pkt. 6.4 e) er behovet for forflytningshemmede å kunne ta seg frem til egen hytte. Når det gjelder § 3 pkt. 6.4 f) tas denne ut, se over.

Fylkesmannen viser til at nødvendig motorferdsel på veier, i innmark og utmark i tilknytning til landbruksdrift i h.h.t. forvaltningsplanen er tillatt, jf. § 3 pkt. 6.3 c) og e). Innspillet fra grunneierne på Hvaløy og Søndre Årøy er derfor ivarettatt. Gravemaskin til vedlikehold av eksisterende grøfter, dreneringer, tanker osv. kan nyttes i h.h.t. § 3 pkt. 1.2 c) og 1.2 a).

Vedtak om fartsbegrensning er gjort i kommunene, og er ikke forankret i verneforskriften.

Miljødirektoratet vil peke på at § 3 pkt. 1.2 og 1.3 ikke hjemler motorferdsel. Dette må vurderes etter § 3 pkt. 6.

Direktoratet bemerker at kommunenes regler vedrørende fartsbegrensning i dag er gode. Dersom disse endres, eller oppheves i fremtiden vil en stå uten bestemmelser som sier noe om fartsregulering i området. Direktoratet tilrår derfor at det tas inn en ny bestemmelse i forskriften § 3 pkt. 6.2 b) som åpner for at direktoratet ved forskrift kan gi bestemmelser om regulering av fart på sjøen i nærmere avgrensede deler av den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet viser til et samarbeid mellom Miljøverndepartementet og Forsvarsdepartementet der forholdet mellom verneområder og Forsvarets nødvendige lavtflyging er drøftet. Slik lavtflyging er en viktig samfunnsfunksjon og skjer i relativt lite omfang. Avveiningen mellom vernehensyn og Forsvarets behov for lavtflyging er gjort på bakgrunn av faglige råd fra Norsk institutt for naturforskning (NINA). Ut i fra konklusjonene så langt, tilrår Miljøverndepartementet at Forsvarets nødvendige lavtflyging er tillatt der verneformålet ikke er knyttet til arter som er særlig sårbare i forhold til lavtflyging. I forhold til viktige funksjonsområder for fugl vil Forsvarets lavtflyging ha liten negativ effekt for fuglers overlevelse eller hekkesuksess, med mindre det gjelder kolonier med hekkende lomvi og krykkje. I slike tilfeller bør det vises særskilt aktsomhet og unngå unødige forstyrrelser i hekkeperioden.

Verneformålet i denne foreslåtte nasjonalparken er ikke knyttet til disse artene. Området er imidlertid av nasjonal viktighet for friluftslivet. I tråd med konklusjonene i samarbeidsgruppen mellom Forsvarsdepartementet og Miljøverndepartementet så langt, anbefaler Miljøverndepartementet at vernet ikke er til hinder for Luftforsvarets nødvendige lavtflyging med jagerfly i perioden 1. oktober til 1. april. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet.

7.7.2.7 Forurensning, § 3 pkt. 7

En enkeltperson er opptatt av støy og trafikk, og anbefaler utvidelse av sonene for 5 knops fart, og kanskje reduserer 30 knops fartsgrense til 20 knop.

Norges Fiskerlag (NF), servicekontoret forventer at en nasjonalpark vil kunne bidra til en bedre utslippsforvaltning innenfor området. Førre-var-prinsippet må gjelde. NF ønsker å redusere problemet med forsøpling i fjord og hav, herunder tap av garn og annen fiskeredskap. Det vises til eget meldesystem som Fiskeridirektoratet har opprettet.

Oslofjordens friluftsråd (OF) mener at strandrydding av ilanddrevet avfall må få større oppmerksomhet, bl.a. innenfor Skjærgårdstjenestens virksomhet. Et område i Ytre Hvaler nasjonalpark er innlemmet som et kartleggingsområde for marint søppel og mikroplast. OF ser at det kan være aktuelt med liknende kartlegging i Færder nasjonalpark.

Kongelig norsk båtforbund og Oslofjordens friluftsråd peker på at nasjonalparkområdet påvirkes av forurensninger utenfra, både fra avrenning fra jordbruket, kloakk og forurensede sedimenter. Det er også et betydelig avfallsproblem i sjø og skjærgård, hvor særlig plast er en stor miljøtrussel.

Friluftsrådenes landsforbund og Kongelig norsk båtforbund er positive til forbud mot å tømme kloakk fra fritidsbåter, slik det er i Ytre Hvaler nasjonalpark. Forutsetningen er at det etableres et tilstrekkelig antall mottaksplasser for båtkloakk i nærheten av den foreslåtte nasjonalparken.

Havpadlerne mener at stillhet og fravær av støy bør være viktige verdier i den foreslåtte nasjonalparken. Forskriften bør være mer restriktiv i forhold til fart og støy.

Kongelig norsk båtforbund (KNBF) bemerker at fartsgrensene på sjøen til enhver tid har vært gjenstand for debatt. Dagens regelverk for Nøtterøy og Tjøme kommuner synes etter deres syn tilstrekkelig også for den foreslåtte nasjonalparken. For at regler skal kunne etterleves kreves tydelig skilting.

Færder Får foreslår at verneplanen bør forby bruk av hurtiggående ribber og helikopter. Verneplanen må ha klare grenser for støy og stillhet i den foreslåtte nasjonalparken.

Kjøleholmens grunneiere ønsker at bruk av motorisert isbor, modellfly og gressklipper ikke bør kreve godkjenning. En av grunneierne mener det er helt nødvendig at forvaltningsmyndighetene starter opp med omfattende grunnleggende sonering mellom motorbåtbruk og andre opplevelsesmuligheter. Det bør avsettes egne områder til 5-knop og et par områder med totalforbud med bruk av motor.

Fylkesmannen mener at den foreslåtte nasjonalparken vil bidra til å skjerpe kravene til vannkvalitet og redusert forsøpling. Dette må formidles inn i arbeidet med vannforskriften, som trolig blir den viktigste kanalen for økt innsats. Fylkesmannen vil ellers tilråde at Færder nasjonalpark tar del i tilsvarende kartlegging av marint avfall som Ytre Hvaler nasjonalpark. Fylkesmannen viser til at forurensning og forsøpling er forbudt i den foreslåtte nasjonalparken, jf. § 3 pkt. 7.1. Forbud mot tømning av båtseptikk er ikke konkret nevnt, men rammes av forbudet. Oppfølging av dette forbudet kan først skje etter at det er etablert tilfredsstillende tømmestasjoner ved den foreslåtte nasjonalparken.

Fylkesmannen er enig i at den foreslåtte nasjonalparken påvirkes av forurensninger og avfall utenfra. Basert på dagens kunnskapsgrunnlag er vannkvaliteten samlet sett vurdert til god nordøst i den foreslåtte nasjonalparken og utenfor Tjøme, og moderat i øvrige deler. Klassifiseringen vil bli nyansert og kvalitetssikret i perioden 2013-2015 i forbindelse med forvaltningsplanen for vannområdet.

Stadig mer søppel og tapte fiskeredskaper havner i havet, men lite fjernes. Dette gjelder også nasjonalparkområdet. Spesielt plastavfallet er et stort problem, siden dette kan fragmenteres ned til mikroplast som så tilbakeføres til havet og kan gå inn i næringskjedene der. Oslofjordens Friluftsråd har tatt initiativ til et prosjekt som skal utrede omfanget av og utvikle metoder for å redusere marin forsøpling i Ytre Oslofjord.

Fylkesmannen viser til at hensynet til den foreslåtte nasjonalparken på forurensningsområdet i første rekke må ivaretas gjennom håndheving av nasjonal og internasjonal lovgivning og avtaleverk, annet internasjonalt samarbeid, god beredskap, samt gjennomføring av de kommunale hovedplanene for avløp. Vannforskriftsarbeidet for Ytre Oslofjord står sentralt på dette området.

Stillhet og fravær av støy er en viktig kvalitet, ikke minst i den foreslåtte nasjonalparken. Støy innenfor området er i første rekke knyttet til båtferdsel, hvor fart og støy som regel henger sammen. Kommunene innførte fartsgrenseregler i skjærgården i 2010 basert på 5 knop inntil 100 m fra land, og ellers maks. 30 knop. Fylkesmannen mener dette vil bidra til redusert støy og bedre sikkerhet, og har ikke

sett behovet for å ta opp hastighetsregulering på nytt gjennom verneforskriften. Fylkesmannen mener at bedre informasjon og håndheving av gjeldende fartsgrenseregler nå bør prioriteres innenfor den foreslåtte nasjonalparken.

Det vises ellers til at lufttrafikk, også helikopter, rammes av forbudet om flyvning under 300 m fra bakken, jf. § 3 pkt. 6.1. Dette vil bidra til redusert støybelastning.

Fylkesmannen ser at forbudet mot motorisert isbor bør tas ut. Slike isbor er ikke kjent tatt i bruk i området, og vil uansett få et svært begrenset omfang.

Miljødirektoratet er ikke enig i vurderingen av at tømning av septikk fra båter uten videre rammes av forbudet i verneforskriftens § 3, pkt. 7.1. Forurensningsloven § 27, første ledd slår fast at avløpsvann ikke er å betrakte som avfall. Imidlertid kan båtseptikk falle inn under begrepet forurensning, jf. forurensningsloven § 6. Direktoratet tilrår derfor at det tas inn en presisering i verneforskriftens § 3 pkt. 7.1 om at tømning av kloakkvann i sjøen er forbudt.

Det foreslås videre at forbudet mot unødvendig støy ikke skal gjelde bruk av motordrevne hageredskaper i tilknytning til fritidsboliger i den foreslåtte nasjonalparken.

Direktoratet støtter Fylkesmannens øvrige merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.8 Forvaltning og skjøtsel

7.8.1 Forvaltningsplan

Stamhuset Jarlsberg trekker fram de mange henvisningene til forvaltningsplanen i bestemmelsene. Det er viktig at den blir et dokument som alle berørte parter får ta del i og kunnskap om. Det er viktig at det i forvaltningsplanen også blir utarbeidet en plan om hvordan informasjon skal tilflyte besøkende i den foreslåtte nasjonalparken. Dette for å unngå konflikter mellom hytteeiere og besøkende. Dette vil også øke forståelsen for beitedyr og viktigheten av båndtvang.

Grunneier på Søndre Årøy ber om at forvaltningsplanen gir retningslinjer for å hindre ytterligere gjengroing på Søndre Årøy. Det anmodes om at den historiske skjøtselen på øya kan videreføres.

Friluftsrådenes landsforbund mener at merking og skilting for friluftsliv bør skje på en enhetlig måte, og mener dette skjer best gjennom forvaltningsplanen etter maler i «Merkehåndboka» 2013.

Norges handikapforbund ber om at prinsippet for universell utforming bør komme tydeligere fram i verneplanen.

Norges Fiskarlag, NF viser til FoU-prosjektet: «*Kunnskapsbasert planlegging og forvaltning av kystsonen...*» som har gitt ny kunnskap om hvordan gyte- og oppvekstområder best kan beskyttes gjennom god kystsoneforvaltning. Denne

kunnskapen bør nyttes i forbindelse med forvaltningsplanen for Færder nasjonalpark. NF minner om at et aktivt yrkesfiske også utgjør en viktig «verneverdi» i den foreslåtte nasjonalparken, og det er viktig å opprettholde og videreutvikle fiskeriaktiviteten, herunder utvikling av fiskeriprodukter, lokal mat og opplevelser. Fiskerlaget Sør mener at dette også er viktig for fiskemottak, levering av kortreist sjømat til befolkning og tilreisende, og for kystkulturen. NF håper at dette kan bli konkretisert i forbindelse med forvaltningsplanen og nasjonalparksenteret.

Fylkesmannen er enig i at forvaltningsplanen må redegjøre for rammene for aktuelle tilretteleggingstiltak for friluftsliv, men forvaltningsmyndigheten vil selv kun ta ansvar for tilretteleggingstiltak for å styre og kanalisere friluftaktiviteten slik at verneverdiene ivaretas. Øvrige tiltak må skje etter retningslinjer i planen, og gjennomføres av kommuner, friluftsråd, grunneiere m.fl. Det må være fylkeskommunen, kommunene og næringslivet selv som tar ansvar for reiselivssatsingen innenfor den foreslåtte nasjonalparkens forvaltningsmessige ramme, i samarbeid med forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen er enig i at universell utforming legges til grunn for tilretteleggingstiltakene i den foreslåtte nasjonalparken. Det innarbeides retningslinjer for universell utforming i forvaltningsplanen.

Fylkesmannen mener at en god forvaltning forutsetter at det avsettes tilstrekkelig økonomiske ressurser, både til forvaltning, skjøtsel, informasjon og oppsyn.

Et arbeidsdokument av forvaltningsplanen sendes i mars 2013 ut til innspill til alle høringsparter. Utkast til forvaltningsplan kommer på høring etter at områdestyret er etablert. Forvaltningsplanen vil bl.a. gi retningslinjer for vegetasjonsskjøtsel og informasjon som foreslått av grunneierne.

Miljødirektoratet støtter i det vesentlige Fylkesmannens vurderinger, men vil legge til at universell utforming av tilretteleggingstiltak må vurderes konkret i det enkelte tilfellet.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger og viser til at det kommende nasjonalparkstyret vil ferdigstille forvaltningsplanen, før den sendes til Miljødirektoratet for godkjenning. Ved fastsettelse av forvaltningsplan vil det gis ytterligere rammer og retningslinjer for forvaltningen av den foreslåtte nasjonalparken. Prinsippene i naturmangfoldlovens §§ 10-12 vil være relevante for planen. Her nevnes spesielt de delene av planen som, i tråd med vernebestemmelsene, fastsetter absolutte rammer, både for aktiviteter som er tillatt og for hva det kan gis dispensasjon til. Prinsippene vil også være meget relevante for planens veiledende retningslinjer, bl.a. om aktuelle vilkår i dispensasjonssaker.

7.8.2 Skjøtsel

Mellom Bolærnes Venner ønsker dialog om skjøtsel/rydding på Mellom Bolæren og gravplassen for krigsfanger.

Store Færder ornitologiske stasjon peker på viktigheten av en mer aktiv vegetasjonsskjøtsel på Store Færder, og vil gjerne bidra til dette. Tillatelser til rydding

som ikke dekkes opp av de foreslåtte unntaksreglene, bør gis etter søknad til forvaltningsmyndigheten.

Færder Får (FF) peker på at beiting må ses i sammenheng med bruk av øyene og at det lar seg forene med det intense telt- og båtlivet som kjennetegner sommeren. FF bemerker at det bør utarbeides en skjøtelsesplan for å holde øylandskapet åpent eller aller helst åpne det enda mer. Dette er kostnadskrevende og bør med denne verneplanen ikke være grunneiers ansvar.

Flere friluftsansjoner er opptatt av at en prioriterer tilrettelegging for friluftsliv, herunder skjøtsel og drift. Det er viktig at bl.a. parkeringsplasser, turveier og stier, raste- og badeplasser rustes opp til å dekke det økte behovet som nasjonalparkstatus medfører, og slik at det ikke blir unødig slitasje. De mener at ett organ bør ha ansvar for skjøtsel og drift av området, uavhengig av land- eller sjøbasert drift, og mener det naturlig bør være Skjærgårdstjenesten.

Fylkesmannen er enig i at vegetasjonsskjøtsel i form av rydding, hogst og beiting er viktige tiltak i store deler av den foreslåtte nasjonalparken. Forvaltningsplanen vil gi retningslinjer for slike tiltak, og skjøtelsesplaner vil bli utarbeidet etter nærmere prioritering. Skjøtsel og rydding på Mellom Bolæren må skje på grunnlag av skjøtelsesplaner eller etter annen avklaring med forvaltningsmyndigheten.

Miljødirektoratet støtter Fylkesmannens merknader.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratets vurderinger.

7.8.3 Forvaltningsmyndighet

Nøtterøy kommune gir sin tilslutning til den foreslåtte forvaltningsmodellen.

Tjøme kommune gir sin tilslutning til forvaltningsmodellen, men det forutsettes at staten oppretter egen stilling som nasjonalparkforvalter.

Næringsforeningene i Tønsberg, Nøtterøy, Tjøme, Horten og Sandefjord påpeker at representanter for ulike interessegrupper må delta i et oppnevnt styre som del av forvaltningen av den foreslåtte nasjonalparken.

Fiskerlaget Sør forutsetter at de lokale fiskerlagene i området fortsatt inviteres til deltakelse i arbeidet med den foreslåtte nasjonalparken om alt som kan berøre fisket og miljøet i sjø og på bunn.

Store Færder ornitologiske stasjon (SFOS), Kongelig norsk båtforbund (KNBF) og Vestfold geologiforening (VGF) ønsker å delta i rådgivende utvalg etter verneforskriften § 8.

Sandø IS har god erfaring fra samarbeidet med forvaltningsmyndigheten (Ormø – Færder landskapsvernområde) og håper å fortsette dette samarbeidet.

Vestfold fylkeskommune minner om at det er viktig å sikre god representasjon fra gårdeiere og andre med eierinteresser i området i tillegg til å få med organisasjoner og god og relevant fagkompetanse, når det opprettes et rådgivende utvalg.

Kystverket sørøst anbefaler at det av hensyn til nødvendig legitimitet for forvaltningsvedtak bør fremkomme av forskriften hvem forvaltningsmyndigheten er og at det også bør være bestemmelser om klageadgang på beslutninger fattet av forvaltningsmyndigheten.

Fylkesmannen viser til at den foreslåtte nasjonalparken vil bli forvaltet etter ny forvaltningsmodell som regjeringen vedtok i 2009. Et områdestyre med representanter fra Nøtterøy og Tjøme kommuner og Vestfold fylkeskommune gis forvaltningsmyndigheten, og oppnevnes av Miljøverndepartementet etter innstilling fra kommuner og fylkeskommune. Forvaltningsmodellen tas ikke inn i den foreslåtte forskriften, da det over tid kan skje endringer i modellen. Fylkesmannen viser til at det er normal prosedyre å tilsette nasjonalparkforvalter etter vernevedtaket.

Fylkesmannen merker seg at en rekke organisasjoner og grunneiere ønsker et nært samarbeid med forvaltningsmyndigheten i den løpende forvaltningen av den foreslåtte nasjonalparken. Flere ønsker å delta i det rådgivende utvalget etter verneforskriften § 8. Områdestyret vil etter oppnevning ta stilling til sammensetningen av det rådgivende utvalget, med utgangspunkt i brukerinteressene og forvaltningsmessige utfordringer.

Miljødirektoratet slutter seg til Fylkesmannens merknader.

Miljøverndepartementet viser til at ansettelse av nasjonalparkforvalter er avhengig av de til enhver tid gjeldende budsjetterammer. Departementet slutter seg for øvrig til direktoratet.

7.8.4 Oppsyn, beredskap og overvåking

Flere peker på behovet for oppsyn og overvåking i den foreslåtte nasjonalparken, bl.a. knyttet til verneverdier, kulturminner, sjøfugl, fisk, skalldyr og annen fauna.

En enkeltperson anbefaler også dynamisk forvaltning av hekkebestandene generelt i den foreslåtte nasjonalparken, slik at forvaltningen til enhver tid kan tilpasses hekkebestandene.

Tjøme kommune, Sandefjord kommune, Norsk losforbund, Kongelig norsk båtforbund med flere mener at den foreslåtte nasjonalparken understreker viktigheten av å opprettholde og styrke det sikkerhetsnivået som er innført i fjorden i dag. Bl.a. bør losplikten opprettholdes. Oslofjorden er omtalt som hovedtrafikkåre for skipstrafikk. Dette innebærer muligheter for grunnstøting og havari og derved utslipp av bunkersolje eller annen forurensende væske.

Fylkesmannen er enig i behovet for bedre oppsyn og overvåking, og vil be om en øremerket oppsynsstilling og en naturveilederstilling fra Statens naturoppsyn til den foreslåtte nasjonalparken.

Fylkesmannen tilrår også at det utarbeides et bredt overvåkingsprogram, som dels kan basere seg på omfattende historiske data, f.eks. hva gjelder sjøfugltellinger, ringmerking av fugl, notdrag, vannkvalitet, bruksmønster m.m. Fylkesmannen mener også at det er behov for et program for overvåking av kulturarven i området.

Fylkesmannen vil også tilrå at dagens oppsynsressurser samordnes bedre innenfor den foreslåtte nasjonalparken, bl.a. ved å løse opp i den sektoriserede myndighetsfordelingen. Fylkesmannen ser at bl.a. Skjærgårdstjenesten er en viktig og tilstedeværende ressurs i den foreslåtte nasjonalparken.

Når det gjelder akutt forurensning, vil områdets status som nasjonalpark innebære økt oppmerksomhet rundt forebyggende tiltak. Det er en utfordring å bidra til at det tas hensyn til områdets status i beslutningsprosesser som angår forebyggende tiltak mot akutt forurensning.

Miljødirektoratet støtter i utgangspunktet Fylkesmannens tilråding, men viser til at dette må vurderes innenfor budsjettmessige rammer.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratet og understreker at etablering av oppsyn vil være avhengig av den til enhver tid gjeldende budsjettsituasjon.

7.8.4 Informasjon

Loggen kystlag (LKL) peker på at Tønsberg by kan bli et viktig knutepunkt og utgangspunkt for å komme seg ut i den foreslåtte nasjonalparken. Det bør seriøst vurderes å etablere et informasjonssenter her, for eksempel i Tønsberg kystkultursenter.

En enkeltperson foreslår etablering av en informasjonskilde for den foreslåtte nasjonalparken, også i driftsfasen. Viktig at folk enkelt finner informasjon og kan melde fra om utvikling innenfor nasjonalparken.

Store Færder ornitologiske stasjon (SFOS) ønsker å stille sin kunnskap til rådighet i etableringen og driften av den foreslåtte nasjonalparken, både gjennom naturveiledning, naturopplevelser og innen overvåking og forskning. SFOS ønsker samarbeid med nasjonalparksenteret om oppgaver og tjenester. Det bør satses tungt på nasjonalparksenteret, men også til skjøtsel og overvåking av naturverdiene.

Nøtterøy kommune, Tjøme kommune, Sandefjord kommune og Riksantikvaren gir sin tilslutning til nasjonalparksenter på Verdens Ende. Nøtterøy kommune mener at det også bør etableres informasjonsposter på flere steder i tilknytning til den foreslåtte nasjonalparken.

Vestfold fylkeskommune uttaler at omfanget hvor fylkeskommunen kan delta økonomisk ved oppbygging av nasjonalparksenteret og andre tiltak, må avklares i egen sak.

Riksantikvaren peker på at et nasjonalparksenter vil profitere på å samarbeide nært med andre fagmiljøer slik som museumssektoren. Museumssektoren har kompetanse og lang erfaring med tilrettelegging, opplæring og informasjonsvirksomhet.

Fylkesmannen tilrå etablering av nasjonalparksenter på Verdens Ende, med informasjonsposter andre steder i og utenfor den foreslåtte nasjonalparken, bl.a. på Bolærne og i Tønsberg sentrum.

Fylkesmannen har foreslått at det skal etableres et nasjonalparksenter på Verdens Ende i Tjøme. Dette er et sjeldent spektakulært sted og et av Norges mest besøkte landemerker, med god biltilgjengelighet og godt opparbeidet parkeringsområde. Forut for verneplanen ba Fylkesmannen Nøtterøy og Tjøme kommuner (vertskommunene) om å ta stilling til spørsmålet om et eventuelt framtidig nasjonalparksenter, og ikke minst beliggenheten av dette. De to kommunene vedtok begge høsten 2012 at det bør etableres et nasjonalparksenter, og at det skal ligge på Verdens Ende på Tjøme.

Det foreligger derfor pr. i dag et nøkternt og vel gjennomtenkt konsept for nasjonalparksenter, forvaltningsknutepunkt og restaurant i samme bygg, med en spektakulær og publikumsmessig svært gunstig beliggenhet. Det forutsettes at staten leier de nødvendige lokaler til forvaltningsknutepunktet og utstillinger i et framtidig nasjonalparksenter. Staten vil også måtte dekke kostnadene til utvikling av utstillinger og informasjon knyttet til nasjonalparksenteret og for den foreslåtte nasjonalparken for øvrig.

Fylkesmannen gir sin fulle støtte til den planen som nå foreligger for senter på Verdens Ende, i kombinasjon med restaurant. Færder nasjonalpark kan komme til å bli landets mest besøkte nasjonalpark, med sin beliggenhet tett inn mot landets mest urbane områder. Verdens Ende er et av landets mest besøkte landemerker og innen en radius på 10 mil bor det ca. 2 mill. mennesker. Stedet har også kort avstand til Vestfoldbyene og Sandefjord lufthavn, Torp.

Det er stor enighet lokalt om at nasjonalparksenter og forvaltningsknutepunkt bør være på samme sted. Det vil være behov for to stillinger knyttet til funksjonen som nasjonalparkforvalter og to stillinger knyttet til oppsyn og veiledning/informasjonsformidling.

I verneplanen har Fylkesmannen foreslått at de viktigste organisasjonene som er involvert i driften av den foreslåtte nasjonalparken, foruten nasjonalparkforvalter og nasjonalparkstyret, skal ha tilknytning til forvaltningsknutepunktet. Hensikten med en slik samlokalisering er samarbeid, felles kompetanseutvikling og effektiv bruk av menneskelige og materielle ressurser. Fylkesmannen har i første omgang hatt møter om dette med Skjærgårdstjenesten, Oslofjordens Friluftsråd og Statens naturoppsyn. Et tett samarbeid mellom nasjonalparkforvaltningen, kommunene, fylkeskommunen, næringslivet, offentlige og frivillige organisasjoner vil være både ønskelig og nødvendig i et område som dette.

Områdets skjærgårdstjeneste har spilt en viktig rolle i mange år. De gjør en omfattende jobb med renovasjon, transport av utstyr til ulike formål, beitedyr osv. Skjærgårdstjenesten har en viktig veiledningsrolle og vil kunne bli en viktig «vert» også i den foreslåtte nasjonalparken.

Det er enighet om samarbeid og felles tilknytning til et forvaltningsknutepunkt i de berørte fagmiljøene. Aktiviteten rundt et slikt faglig knutepunkt koordineres av nasjonalparkforvalteren.

Fylkesmannen tar ellers til orientering fylkeskommunens presisering av at fylkeskommunens økonomiske bidrag til nasjonalparksenteret vil bli tatt opp som egen sak.

Miljødirektoratet er kjent med at det arbeides med etablering av et nasjonalparksenter, og legger til grunn at forvalteren inngår i et fagmiljø knyttet til nasjonalparksenteret hvor forvalteren samlokaliseres med andre fagpersoner knyttet til verneområdet. Direktoratet viser for øvrig ellers til de til enhver tid gjeldende økonomiske rammer når det gjelder spørsmålet om etablering av et nasjonalparksenter.

Miljøverndepartementet viser til at så langt det er praktisk mulig og hensiktsmessig bør ulike funksjoner knyttet til en nasjonalpark, som f.eks ulike fagpersoner, oppsyn, forvaltere, informasjon o.l samlokaliseres. Departementet vil imidlertid understreke at etablering av nye nasjonalparksentre vurderes i en helhetlig nasjonal sammenheng, og det er avhengig av den til enhver tid gjeldende budsjettsituasjon. Det er Miljødirektoratet som er ansvarlig for autorisering av nasjonalparksentrene.

Departementet merker seg ønsket om å etablere et eventuelt forvaltningsknutepunkt på Verdens Ende. Departementet understreker at departementet beslutter lokalisering av knutepunkt etter at nasjonalparkstyret er etablert og konstituert. Departementet fatter sin beslutning om lokalisering på bakgrunn av innspill fra styret og på bakgrunn av faglige kriterier.

7.9 Erstatning og økonomisk kompensasjon

Stamhuset Jarlsberg er skeptisk til myndighetenes innføring av lagvise regelverk, først strandsonerettet, deretter landskapsvernområde og så nasjonalpark, som stadig innskrenker grunneiernes råderett. Ser dette som en bit for bit-utvikling slik at erstatning ikke utløses.

Fylkesmannen viser til at erstatninger gis på bakgrunn av konkrete rådgighetsinnskrenkninger. Strandsonerettet gir normalt ikke grunnlag for erstatninger. Erstatningsspørsmålet i forhold til landskapsvernet ble håndtert gjennom egen prosess, og det samme vil skje i forbindelse med vern som nasjonalpark, i den grad vernet utløser erstatningskrav. Det pekes ellers på reglene for å fremme erstatningskrav i naturmangfoldloven §§ 50 og 51.

Miljødirektoratet viser til at erstatning som følge av opprettelse av nasjonalpark blir regulert av bestemmelsene i naturmangfoldloven §§ 50 og 51. Her går det frem at grunneiere og rettighetshavere har krav på erstatning når et vernevedtak medfører økonomisk tap som følge av at eksisterende bruk blir vanskeliggjort. Etter et vernevedtak vil alle berørte grunneiere og rettighetshavere motta et eget brev med informasjon om erstatningsreglene. Utbetaling av eventuelle erstatninger vil følge prosedyrer i samsvar med reglene i naturmangfoldloven.

Miljøverndepartementet slutter seg til direktoratet.

Miljøverndepartementet

t i l r å r :

Forskrift om verneplan for Færder nasjonalpark fastsettes i samsvar med vedlagte
forslag
(vedlegg 1)